

HAJDÚNÁNÁS 2030

Fejlesztési Program

Elfogadva: 141/2020. (IX. 10.) számú Képviselő-testületi Határozat

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized initials and a surname.

Szólláth Tibor Zoltán
polgármester

Hajdúnánás Városi Önkormányzat
4080 Hajdúnánás Köztársaság tér 1

2020.

Tartalom

1.	BEVEZETÉS.....	2
1.1	Előzmények	2
1.2	Fejlesztési program célja, indokoltsága.....	4
1.3	Munkafolyamatok áttekintése	4
2.	HELYZETÉRTÉKELÉS.....	6
2.1	Hajdúnánás Városának bemutatása (adottságok, értékek)	6
2.2	Korábbi fejlesztések ismertetése, eredmények bemutatása	13
2.3	Értékelés, folytatás, javító célok megfogalmazása.....	19
2.3.1	Civilszervezetek, vállalkozók, önkormányzati intézmények válaszainak értékelése	19
2.3.2	Lakossági kérdőívek értékelése.....	20
3.	JÖVŐKÉP.....	26
3.1	A fejlesztés idősíkjai.....	26
3.2	Hajdúnánás jövőképe	27
3.3	A településfejlesztési munka legfontosabb kihívásai	29
3.4	A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása	29
3.5	Horizontális célok	31
4.	FEJLESZTÉSEK BEMUTATÁSA	33
4.1	Humán erőforrás fejlesztések	33
4.1.1	Oktatásfejlesztés.....	33
4.1.2	Közösségi élet erősítése.....	38
4.2	Települési funkciók erősítése	41
4.2.1	Közszolgáltatás fejlesztése	41
4.2.2	Helyi gazdaság megerősítése.....	45
4.2.3	Turizmus fejlesztése	49
4.2.4	Szabadidő-eltöltési lehetőségek bővítése	54
4.3	Települési környezet fejlesztése.....	57
4.3.1	Épített környezet fejlesztése	57
4.3.2	Települési infrastruktúra fejlesztése	58
4.3.3	Természeti és táji környezet	61
5.	MEGVALÓSÍTÁS	64
5.1	Megvalósítás eszközei, intézményi bemutatás	64
5.2	Monitoring és értékelés	65
6.	ÖSSZEGZÉS.....	67
7.	FELHASZNÁLT IRODALMAK, MELLÉKLET	68

1. BEVEZETÉS

1.1 Előzmények

Amikor egy település fejlesztési programját alkotjuk meg, akkor nem csupán arra a városra, hanem a várost körülvevő térség, régió, végső soron pedig az ország fejlődésére is befolyással vagyunk. Hajdúnánás 2030 fejlesztési programjának meghatározása során, ezért elsősorban a helyi igényekből indultunk ki, de nem hagytuk, nem hagyhattuk figyelmen kívül a város határain túlnyúló területi kapcsolatrendszereket sem. Hazánk napjainkban zajló gazdaság-térszerkezeti átalakulásának egyik fő helyszíne a vidék, mely esetében a lakosságmegőrző képesség növelése, a versenyképességi hátrányok mérséklése, a munkaerőpiaci problémák és az elvándorlás kezelése kiemelt figyelmet kapnak az elkövetkezendő időszak fejlesztési igényeinek kijelölésében.

Jelen dokumentumban bemutatott fejlesztési eredmények és a 2030-ig megfogalmazott fejlesztési igények kiemelt szerepet játszanak Hajdúnánás előttünk álló 10 évének fejlődési irányának kijelölésében. Ezen tervezési folyamat által születhetnek a város fejlődési lehetőségeinek javítását, népességének megtartását, gazdasági potenciáljának erősítését célzó, érdemi önkormányzati

döntések a hazai és az Európai Unió fejlesztési forrásainak kihasználását illetően.

Hajdúnánás Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2015-ben elkészült, majd szintén ebben az évben elfogadásra került. Az Integrált Településfejlesztési Stratégiában megfogalmazásra kerültek a városfejlesztési elképzelések, így alapdokumentumként szolgál a 2014-2020 közötti tervezési időszakban.

A tervezési folyamatok másik, szintén fontos településfejlesztési dokumentuma a településfejlesztési koncepció, melynek aktuális példánya 2019. januárban került jóváhagyásra.

A koncepció feladata egy középtávú célrendszer kidolgozása volt, mely egyrészt tájékoztatást nyújt a település lakossága számára a fejlesztési irányokról, azok előrehaladásáról, másrészt a város vezetése számára irányt mutat a település fejlesztésével kapcsolatos döntések meghozatalában.

2020. februárban Hajdúnánás Város Önkormányzata felülvizsgálta a rendelkezésére álló településfejlesztési

eszközeit. A felülvizsgálatot követően megállapításra került, hogy a meglévő dokumentumok mellett szükséges egy gyakorlatlatban alkalmazható, konkrét **fejlesztési elképzeléseket bemutató fejlesztési program** elkészítése.

Ennek a fejlesztési programnak a keretében a korábban meghatározott stratégiai célok kerülnek alábontásra, **programok, programcsomagok** kidolgozásával.

A fejlesztési program készítése során az Integrált Településfejlesztési Stratégia, valamint a Településfejlesztési Konceptió mellett, figyelmet kellett fordítani az alábbi, rendelkezésre álló városfejlesztéshez kapcsolódó dokumentumokra:

- Hajdú-Bihar Megye
Területfejlesztési Konceptió

- Hajdú-Bihar Megyei Stratégiai Program 2014-2020
- Hajdú-Bihar Megye
Területrendezési terve
- Hajdúnánás város Gazdasági programja 2011-2014
- Hajdúnánás város Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2012-2020.
- Hajdúnánás város
Környezetvédelmi programja
- A Hajdúnánási Gyógyfürdő fejlesztési koncepciója 2019

Hajdúnánás Város Önkormányzata a város, 2030-ig szóló fejlesztési programjának elkészítésével a Hajdú-Bihar Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.-ét bízta meg.

1.2 Fejlesztési program célja, indokoltsága

A program jogszabályi háttérének alátámasztását adja a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 3. § (1) b) bekezdése, amely értelmében „Konceptiót, stratégiát és településrendezési eszközöket kell készíteni, ha a települési önkormányzat a település társadalmi, gazdasági, illetve környezeti helyzetében bekövetkezett változások vagy új településfejlesztési szándék miatt indokoltnak tartja.”

A fejlesztési program (ciklusprogram) az adott település középtávú fejlesztési elképzeléseit foglalja magába, meghatározva a stratégiai és operatív cselekvési irányokat. Ennek tervezési folyamatában a hosszú távra szóló településfejlesztési programokban meghatározott célok kibontása, azok megvalósításának részletei kerülnek bemutatásra.

Annak okán, hogy a fejlesztési program a település középtávra szóló fejlesztési elképzeléseinek a kibontása, konkretizálása, így megfelelő eszköz arra vonatkozóan, hogy tájékoztatást nyújtson a lakosság számára a település fejlődését előmozdító konkrét programokról.

Jelen dokumentumban bemutatásra kerülnek a korábbi fejlesztések, azok eredményei és továbbfejlesztési lehetőségeik.

Meghatározott jövőkép, azaz az elérni kívánt állapot összehasonlításra kerül a jelenlegi helyzettel, ezáltal a kettő összevetéséből megállapíthatók a konkrét feladatok, elvégzendő tevékenységek melyekkel közelebb kerülhet a város a kitűzött céljaihoz.

1.3 Munkafolyamatok áttekintése

Jelen fejlesztési program elkészítésekor vizsgálatra kerültek az előző fejlesztési időszakok (2007-2013, valamint 2014-2020 időszak) tapasztalatai, eredményei.

Felhasználásra került az Önkormányzat adatszolgáltatása a jövőbeni fejlesztési

elképzelésekre (projektek) vonatkozóan, melyben az Önkormányzat prioritizálta az elérendő célokat, amelyeket egyrészt rövid távon (2-3 év), valamint közép-hosszú távon (7-10 év) szeretnének megvalósítani.

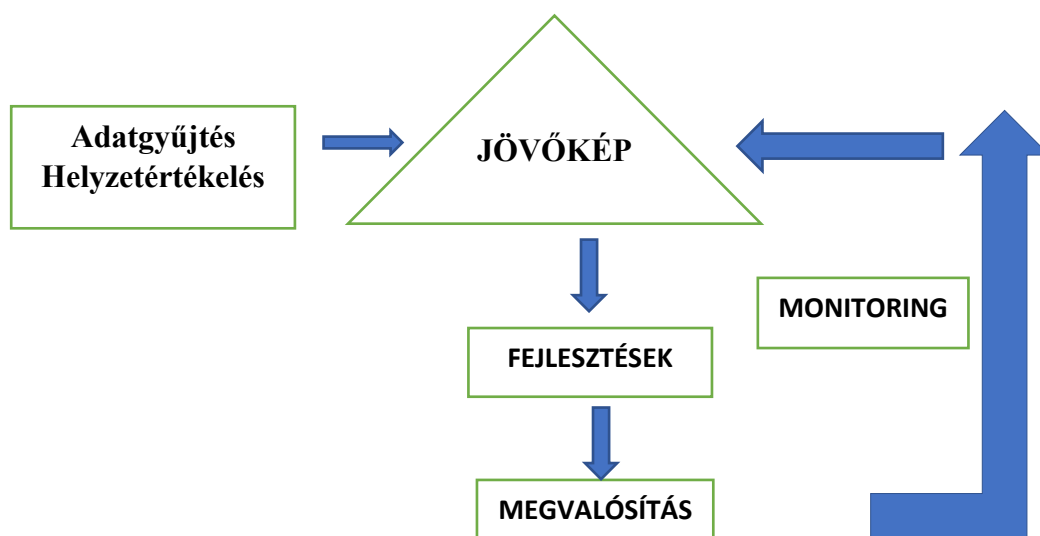
Ugyanakkor a 2030-ig szóló fejlesztési program összeállítása során, a fejlesztési elképzelések mind szélesebb körű meghatározása, feltérképezése érdekében az önkormányzati adatszolgáltatáson túl, kérdőíves felmérés került lefolytatásra, civil szervezetek, vállalkozók, külön a lakosság megkeresésével, melynek során az általuk megadott fejlesztések történeteik és fejlesztési céljaik beépítésre kerültek. (5., illetve 6. számú mellékletek)

Továbbá interjúztatásra és helyszíni adatgyűjtésre szintén sor került. Ez igazolja,

hogyan létező társadalmi igényeket elégítenek ki a bemutatott projektek. Adat- és információgyűjtés eredményeinek értékelésével hiteles összegzést kapunk Hajdúnánás jelenlegi adottságairól, értékeiről, valamint megoldandó problémáiról.

Az adatok a Helyzetértékelés fejezetben kerültek bemutatásra.

Ezt követően meghatározásra került Hajdúnánás városának jövőképe, célrendszere.

1. ábra: Hajdúnánás városának jövőképe, célrendszere

Forrás: Saját szerkesztés

A fentiekben bemutatott munkafolyamat alapján elkészült fejlesztési program a város

működésének különböző szereplői közti kommunikáció hatékony eszközévé válhat.

2. HELYZETÉRTÉKELÉS

2.1 Hajdúnánás Városának bemutatása (adottságok, értékek)

A településfejlesztés során alapvető feladat a fenntarthatóság alapelveinek figyelembevétele. A fenntarthatóság alapkövei a szociális, gazdasági és környezeti értékek, melyeket együttesen szükséges szem előtt tartani a különböző fejlesztési programok meghatározása során.

Közel 5 éve készült részletes, helyzetfeltáró, komplex helyzetelemzés Hajdúnánás teljes területére vonatkozóan az Integrált Területfejlesztés Stratégiájának megalapozó vizsgálata készítése során.

Jelen helyzetértékelés során azon értékek, adottságok kerülnek inkább kiemelésre melyek meghatározzák Hajdúnánás fejlődési lehetőségeit, az azokra épülő fejlesztési programokat.

Fekvés, településhálózat

Hajdúnánás az Észak-Alföldi régióban, a Hajdúnánási járásban helyezkedik el, járásszékhely város. A város Debrecentől északnyugatra 40 km-re, Nyíregyházától délnyugatra 25 km-re fekszik. Közlekedési-földrajzi elhelyezkedése megfelelő, a 35. számú főúttól 15, a 4. számú főúttól 20 km-re fekszik. Ugyanakkor az M3-as autópálya közelsége biztosítja Budapest és az ország

nyugati felének elérhetőségét. Vonattal történő megközelítése szintén biztosított, a város elérhető a Debrecen–Tiszalök-vasútvonalon.

Települési adatok:

Területi adatok	
Terület (ha)	25 962
Belterület (ha)	1 032
Lakosság (fő) becsült 2019-es évi adat	17 059

Forrás: I.1

Hajdúnánás városrészei:

Fejlesztési irányok horizontális megközelítésében alapvető adottság a város szerkezeti megbontása. Hajdúnánás esetében 4 városrész különül el, melyek a következők:

- Belváros: Ady Endre körút – Széchenyi körút – Bocskai utca – Bocskai köz – Bartók Béla utca – Bethlen Gábor körút
- Két körút közötti terület: az Ady Endre körút – Széchenyi körút – Bocskai utca – Bocskai köz – Bartók Béla utca – Bethlen Gábor körút és a Magyar utca – Attila utca – Baross utca – Honfoglalás utca – Árpád utca közötti terület

- Nagykörúton kívüli terület: Magyar utca – Attila utca – Baross utca – Honfoglalás utca – Árpád utca által körülhatárolt területen kívüli terület;
- Hajdúnánás-Tedej teljes területe.

Városrészek eltérő funkciókkal, valamint adottságokkal rendelkeznek (népességszám, beépítettség, települési környezet, humán erőforrás), ebből adódóan eltérő fejlesztési igények merülhetnek fel. A fejlesztési irányok a program 4. Fejlesztések bemutatása fejezetben kerülnek kibontásra.

2. ábra: Hajdúnánás városrészei

Forrás: ITS, Hajdúnánás Polgármesteri Hivatal
2015

Népességi adatok

A demográfiai adatok alapján megállapítható, hogy Hajdúnánás lakónépessége csökkenő tendenciát mutatott 2014 és 2017 között.

Állandó népesség számának alakulása

év	2014	2015	2016	2017
fő	17 495	17 387	17 284	17 169

Forrás: KSH

Ezt követően további csökkenés volt tapasztalható, becslést 2019-es adatok alapján a népesség száma 17 059 fő.

A népesség számának csökkenése a kedvezőtlen demográfia, valamint elvándorlási folyamatoknak a következménye. Az Önkormányzat elkötelezett a népességszám csökkenésének mérséklése tekintetében, ezért több, népességmegtartó fejlesztések megvalósítását tűzte ki célul. Továbbá a város hosszútávú stratégia jövőképében szintén meghatározásra került a hajdúnánási ifjúság helyben tartása, melyek részletesen bemutatásra kerülnek Hajdúnánás Ifjúsági Stratégia Konceptió (2016-2026) című dokumentumában.

Civil szervezetek

Hajdúnánás működésében meghatározó szerepet töltenek be a civil szervezetek. Ezen szervezetek típusai alapítványok, közalapítványok, egyesületek. (Fejlesztési Program 1. számú mellékletében bemutatásra kerül Hajdúnánás Város Önkormányzat által nyilvántartott civil szervezetek listája).

Működésük széleskörű, részt vesznek az oktatás, sport-, köznevelési intézmények támogatásában, valamint munkájukkal támogatják a lakosság idősebb, rászoruló részét.

Az Önkormányzat igyekszik partneri viszonyt kialakítani a civil szervezetekkel. Az együttműködésnek köszönhetően a város céljainak megfogalmazása is a civil szervezetek bevonásával történt.

Jelen Fejlesztési Program összeállítása során civil szervezetek kérdőíves felmérésére sor került, az igények szélesebb körű meghatározása érdekében.

Humán közszolgáltatások:

Hajdúnánáson Önkormányzati fenntartású Városi Bölcsőde működik, 50 férőhellyel, mely intézményben a gyerekek nappali ellátása 4 csoportban megoldott.

Hajdúnánáson alapfokú és középfokú oktatási intézmények találhatóak.

Az **alapfokú** intézmények a következők:

- Hajdúnánási Óvoda 6 tagintézménnyel, melyből jelenleg 5 működik.
- Hajdúnánási Református Általános Iskola és Óvoda
- Bocskai István Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium, 3 telephellyel.

Középfokú oktatás és szakoktatás színtere a Kőrösi Csoma Sándor Református Gimnázium.

Az egészségügyi ellátás megfelelő, alap- és szakellátás biztosított. A városban 8 háziorvosi, 3 gyermekorvosi, 4 fogorvosi praxis van, valamint széleskörű szakrendelések elérése biztosított a lakosság számára.

A fentiekén túlmenően a városban tanyagondnoki szolgálat és Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat is működik.

Gazdasági környezet:

A város közigazgatási területén a működő vállalkozások száma 480 db, a legnagyobb számban mezőgazdasági tevékenységet végző cégek üzemelnek, de ezen kívül az ipari tevékenység, különösen az építőipar még meghatározó gazdasági ágazat.

Jelentős a jó minőségű löszháti földterület, így a lakosság nagy része annak megműveléséből él. A helyben megtermelt áru széles felvevő piaccal bír.

Ugyanakkor az ipartelepítés következtében az ipari jelleg szintén megerősödött, melynek következtében vált Hajdúnánás agrár-iparvárossá.

A város gazdasági adottságai megfelelőek, autópálya közelsége, vállalkozásra alkalmas fejlesztési területek szintén rendelkezésre állnak.

Szükséges megemlíteni a város gyógy- és termálvíz vagyont, jómínőségű, löszhát termőföld készletét a gazdasági adottságok sorában.

Hajdúnánási Gyógyfürdő Hajdú-Bihar megye harmadik legjelentősebb fürdőkomplexuma. Ugyanakkor a meglévő fürdő fejlesztésére, valamint a kapcsolódó turisztikai szolgáltatások kiépítésére nagy igény mutatkozik.

A jó adottságok, erősségek mellett, szükséges megoldást találni a gyógy- és termálturizmus fejletlenségére, valamint a feldolgozóipar fejlesztésének lehetőségére, ezáltal a meglévő értékekre alapozva, a város minden lakójának a megélhetése biztosított lenne.

Természeti adottságok

Hajdúnánás közigazgatási területének jelentős része mezőgazdasági hasznosításra alkalmas. Természeti tájai közül kiemelendők a magasártéri jellegű síkságok, valamint az értékes löszel takart hordalékkúp síksági területei. Jó minőségű, mezőgazdasági termelésre alkalmas löszhátú földterületei képezik a város legfontosabb természeti kincsét.

Természeti, környezeti értékei között kiemelkedő még a város gyógy- és termálvíz vagyona. Nagy sókoncentrációjú nátrium-kloridos, jódos-brómos ásványvíz, mely elsősorban ízületi, mozgásszervi és

nőgyógyászati betegségek kezelésére alkalmas.

Táji és természeti értékek

A város sok természeti és táji étékkal rendelkezik. A város külterületének egy része jelentős tájkép-védelmi terület, valamint Natura 2000 madárvédelmi, és természetmegőrzési terület, ezáltal biztosított a város magas természeti értékeinek fennmaradása. Számos fejlesztési irány és igény mutatkozik, mely a turizmusra alapozott idegenforgalmi fellendülését segítené elő.

Belterületi területhasználat

Hajdúnánás területhasználatát tekintve elmondható, hogy jellemzően hagyományos településképpel jellemezhető, mezővárosokra jellemző jegyek dominálnak. A jelenlegi városszerkezet a kétbelters területhasználattal alakult ki, gyűrűs-sugaras település-szerkezettel párosulva. A város központja, az egykori piactér, a Köztársaság tér.

Épített környezet

Az épített környezet tudatos építési munka eredményeként létrehozott, illetve elhatárolt épített (mesterséges) része, amely elsődlegesen az egyéni és a közösségi lét feltételeinek megteremtését szolgálja [1997. évi LXXVIII. tv. 2. § 5. pont].

Az épített környezet térbeli rendje, minősége és esztétikai értéke alapvetően befolyásolja a lakosság életkörülményeit, a vállalkozások működési lehetőségeit, a vendégforgalmi mutatók változását, a városon belüli és kívüli fő közlekedési szokásokat és részben a városi klíma alakulását is.

A történelmi hajdúváros településszerkezetét ma már a Szabályozási Terv és a Helyi Építési Szabályzat is alakítja, azonban a város történelmi települési hagyományai ma is meghatározóak a város utcaszerkezetében.

Egységes arculatot kapott az elmúlt években végrehajtott fejlesztéseknek köszönhetően a város főtere, város középpontja, amely az egykori piactér volt.

Az épített környezetbe tartoznak egyes műemléki épületek, régészeti lelőhelyek,

melyek közül a Hajdúnánás – Tedejen és Hajdúnánás Köveshalmon található Árpádkori templomok és faluhelyek emelkednek ki.

Hajdúnánás területe az OTrT szerinti világörökség, ill. világörökségi várományos terület övezetébe tartozik (Hortobágyi Nemzeti Park). A városban a kiemelkedő értékű épületek a Református templom, a Tájház és a Zrínyi M. 17. szám alatti lakóház, valamint a csőszkunyhók műemléki védelem alatt állnak. A helyi értéktárban szerepel az épített környezet fontos emléke, a Csiha malom. A település lakásállománya az elmúlt másfél évtized alatt részben megújult, ezáltal csökkent az alacsony komfortfokozatú lakások száma.

Közlekedés

Életminőség szempontjából kiemelt jelentőségű a város közlekedésének

3. ábra: Hajdúnánás közlekedési kapcsolatai

fenntartható fejlődése. Hajdúnánás földrajzi helyzete és infrastrukturális adottságai kedvezőek, a várost az M3 autópályának köszönhetően érinti a térség egyik legfontosabbnak tekinthető európai tranzitfolyosója.

Autópálya-, valamint vasúti összeköttetésben van a megyeszékhellyel, Debrecennel, valamint szintén autópálya biztosít kapcsolatot a szomszédos megye székhelyével, Nyíregyházával. Továbbá a városnak a hat szomszédos település irányába közúti összeköttetése van, melyen térségi (áthaladó) menetrendszerinti buszjáratok is közlekednek, érintve a belvárosi részeket.

A kedvező elhelyezkedés mellett szükséges megemlíteni, hogy bár a város közlekedése szempontjából előnyös, hogy közel van az autópálya, azonban a rávezető utak állapota nem kielégítő. Továbbá felújításra szorul a város belső úthálózata is, hiszen elkerülő út hiányában a teherforgalom áthalad a városon. Helyi igény van parkolóhelyek kialakítására, mind a személygépkocsik, mind a többtengelyes járművek részére.

A város közlekedési és közszolgáltatási központját a Köztársaság téri körforgalom szimbolizálja. A város sugaras és gyűrűs úthálózata itt ér egybe.

A mezőgazdasági utak, valamint a kerékpárutak állapota folyamatos

karbantartást igényel. A tömegközlekedés a városon kívülre jónak ítéltető, azonban hiányzik a helyi tömegközlekedés, mely összekötné a sokszor látogatott helyszíneket (intézmények, vasút, temető, strand).

Közmű

Hajdúnánás közműellátása alkalmas a város ellátására, ugyanakkor szükséges megjegyezni, hogy bizonyos időszakonként pl. nyári csúcspozasztás vagy nagyobb esőzésekre szükséges további fejlesztéseket megvalósítani a zavartalan üzemelés további biztosítása érdekében.

A város területén a korszerű ellátást biztosító vezetékes ellátó hálózati rendszerekből a vízellátó hálózat, a szennyvízcsatorna hálózat, a gázellátó hálózat, a villamosenergia ellátó hálózat és a hírközlés hálózatai épültek ki.

A közműves ivóvíz hálózat hossza az önkormányzat adatai szerint 2019-ben 75 km, az ellátott lakások száma 6.795, azaz 96%. A közműves szennyvízhálózat 62 km, az ellátott lakások száma 6.227, 87,95%. A település gázhálózatának hossza 132,5 km, az ellátott lakások száma 5.656, 79,83%.

Hajdúnánás területén a Tiszamenti Regionális Vízmű Zrt. végzi a vízellátási és csatornázási feladatokat. Vízellátás tekintetében a jelenlegi rendszer túlterhelt, leginkább a nyári fogyasztási csúcsok idején. Az ivóvizet 8 db kút biztosítja,

emellett jelenleg 2 db kút rendelkezik vízjogi létesítési engedéllyel, melyek megvalósításával a meglévő rendszer üzembiztonsága helyreáll.

További ipari parkok, ipari beruházások esetén pedig az érintett területek szociális kiszolgálására további kutak létesítése szükséges.

A város csapadékvíz elvezető rendszere, csaknem egyidős a várossal, így a város fejlődését követve folyamatos fejlesztések történnek.

A csatornarendszerének építésére, felújítására az elmúlt években több ütemben került sor. Megvalósult a belterületi csapadékvíz elvezető rendszer 2 főgyűjtőjének, az NF-1 és az NF-4 főgyűjtők kivezető szakaszainak rekonstrukciója, de a rendszer további működése érdekében a munkálatok folytatása szükséges, valamint további

jövőbeni feladat a nagy beágyazottságú, szűk keresztmetszetű szakaszok lefedése.

A városban elválasztó rendszerű csatornahálózat üzemel. Hajdúnánás és Hajdúdorog városok közös szennyvíztisztító telepe pályázati támogatással valósult meg.

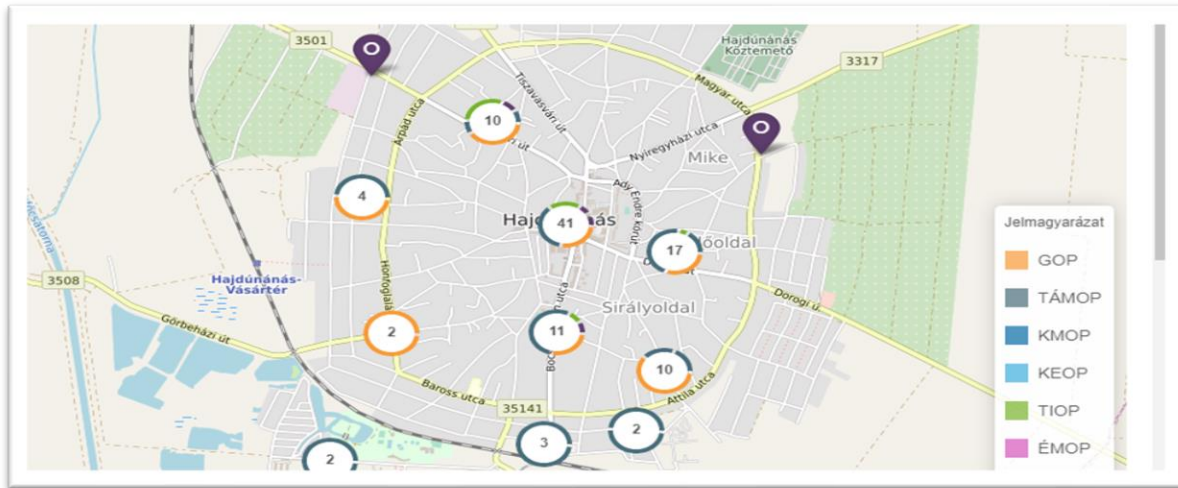
2018-ban megvalósult a Hajdúnánás-Hajdúdorog társulás szennyvízhálózat bővítése, szennyvíztisztítómű korszerűsítése. Továbbá a fejlesztés keretében a csatornahálózat felülvizsgálata, a szennyvízátemelők fejlesztésére került sor. Együttesen a projekt keretében Hajdúnánáson 366 db, Hajdúnánás-Tedej településrészen pedig 137 db ingatlan csatornahálózatra történő rákötése vált lehetővé.

A meglévő rendszer fenntarthatósága és üzembiztonságának visszaállítása érdekében további szakaszok felújítása szükséges.

2.2 Korábbi fejlesztések ismertetése, eredmények bemutatása

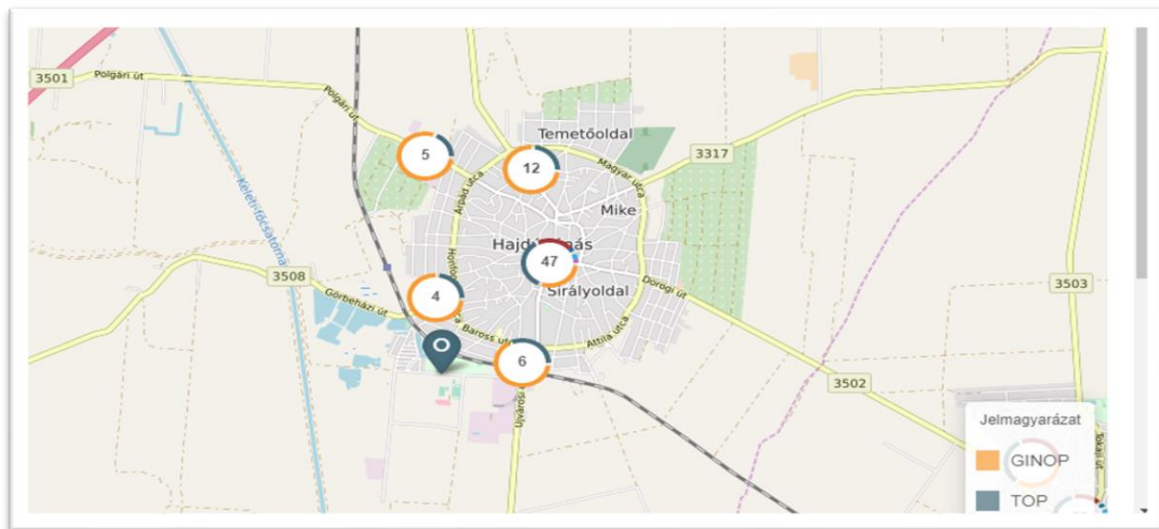
Megvizsgálva az előző fejlesztési időszakok (2007-2013, valamint 2014-2020 időszak) eredményeit megállapítható, hogy eredményes fejlesztési időszakokat tudhat

magáénak Hajdúnánás. Mind a hazai, mind pedig az európai uniós forrásokat sikerült hasznosan felhasználni a város fenntartható fejlődése érdekében

4. ábra: Támogatott projektek 2007-2013 időszakban

Forrás: palyazat.gov.hu

5. ábra: Támogatott projektek 2014-2020 időszakban

Forrás: palyazat.gov.hu

Az eredmények megjelennek egyrészt a kiemelt fejlesztési területek esetében, mint amilyen a **közlekedési rendszer és feltételeinek fejlesztése**, a településrehabilitáció, a gazdaságfejlesztés, a közigazgatási intézmények, az oktatás infrastrukturális fejlesztése, valamint az egészségügy fejlesztése, a prevenció és a társadalmi kohézió támogatása kapcsán szintén.

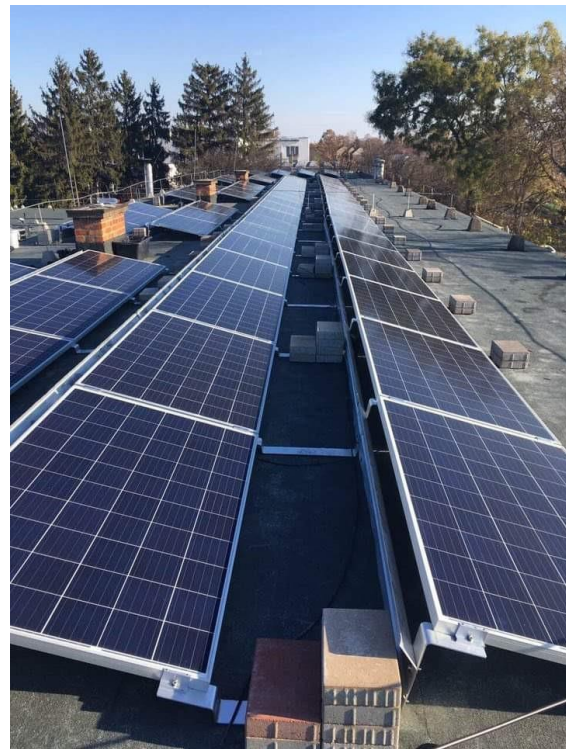
A Zöld Város Program keretében a belvárosban található Ady Endre lakópark felújítása valósult meg több ütemben.

Másrészt szintén jelentős a környezet megóvását, az energetikai hatékonyságot javító intézkedéseket tartalmazó, megújuló energiaforrások arányának növelését célzó beruházások sora.

Energetikai fejlesztések keretében sor került több, önkormányzati tulajdonú épület épületenergetikai fejlesztésére. Ennek során napelemes rendszerek telepítése, hőszigetelése, valamint nyílászárók cseréje valósult meg. Érintett épületek: Hajdúnánási Közös Önkormányzati Hivatal épülete, Kéky Lajos Városi Művelődési Központ épülete, Hajdúnánási Óvoda Szivárvány Tagintézményének épülete, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat épülete, Somorjai László Városi Sportcsarnok épülete. Az elvégzett energiatakarékosági fejlesztésekkel egyrészt az üzemeltetések hosszútávú

fenntartása biztosított, ugyanakkor csökkentésre került az önkormányzati intézmények károsanyag-kibocsátása.

További napelemes rendszerek kerültek telepítésre a következő helyszíneken: Kendereskert, Tanya 0870 hrsz., Berettyóújfalui Szakképzési Centrum kollégiuma (most már Bocskai István Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium a neve), Hajdúnánási Óvoda Hétszínvirág Tagintézménye, Hajdúnánás-Tedej, Előhádi u. 1. (födém, nyílászáró, külső fal hőszigetelés), Hajdúnánási Óvoda Gesztenyevirág tagintézménye, Hajdúnánás Arany János u 45. szám alatti önkormányzati közintézményekben.

Fotó: Hajdúnánás Városi Önkormányzat

Számos közlekedésfejlesztési intézkedés is megvalósult, köszönhetően a hazai és európai uniós támogatásnak, a város kül-, valamint belterületén egyaránt.

Hajdúnánás külterületén mintegy 1620 méteren, külterületi földút került felújításra, valamint a karbantartáshoz szükséges eszközbeszerzésre is sor került.

A fenntartható közlekedés feltételeit megteremtő és erősítő közlekedésfejlesztési intézkedések megvalósítása érdekében a város belterületén 1786 m hosszan járdafelújítás valósult meg (Jókai, Bartók Béla, Nikodémusz és Bocskai utcák), továbbá szintén járdafelújítás valósult meg az Áchim András utca, Hunyadi utca és Széchenyi utca útfelújítása révén, hat szakaszon, összesen 745 m hosszan, valamint az Iskola utca, Óvoda utca és Széchenyi utca járdaszakaszainak felújítása is megtörtént, összesen 654 m hosszúságban.

Kerékpárforgalmi létesítmények építésére szintén sor került 4,3 km hosszú területen. Ennek is köszönhetően a Kezdő Kerékpáros Barát település címet kapta meg a Hajdúnánás 2019-ben.

Sportolási lehetőségek és szabadidő eltöltésének helyszínei is fejlesztésre kerültek. Sikeres hazai és uniós pályázatnak köszönhetően megújult a Somorjai László Városi Sportcsarnok épülete, Hódos Imre Sportegyesület edzőterem épülete. A

Nemzeti Szabadidős - Egészség Sportpark Program által nyújtott támogatásnak köszönhetően, 26 elemből álló kültéri sportpark került a városban telepítésre.

Sportolási lehetőségek tekintetében a fiatalabb korosztály is érintett volt, az Ovi Sport Program keretében egy sportpálya került elhelyezésre a kapcsolódó eszközkészlettel a Hajdúnánási Óvoda Kasza úti tagintézmény udvarán.

Fotó: Hajdúnánás Városi Önkormányzat

Turisztikai fejlesztések egyértelműen gazdasági hasznot jelentenek egy település számára, ugyanakkor azok társadalmi

haszna legalább annyira jelentős. Ezt felismerve már folyamatban vannak projektek, fejlesztések, melyek megvalósulását követően több, szálláshelyet, vendégéjszakát generáló beruházást tervez a város a jövőben megvalósítani.

Jelenleg folyamatban van a Hajdúnánás külterületén található Balázstelki szállás turisztikai szolgáltatásainak fejlesztése, melynek megvalósulásával a Balázsteleki szálláshely szolgáltatásai, tevékenységeinek gazdaságosabbá, jövedelemtermelőbbé tétele, a minél hatékonyabb kihasználása valósul meg.

Jelentős kulturális fejlesztés részese a város, mégpedig a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzattal (konzorciumvezető) konzorciumban megvalósuló Oxenweg Magyar Szürkék Útja - kulturális tematikus útvonal elnevezésű európai uniós pályázat részeseként. A projekt keretében létrejön egy Hajdú- Bihar megye területén Debrecen - Hajdúböszörmény - Hajdúnánás - Balmazújváros - Nagyhegyes - Hortobágy - Nádudvar - Hajdúszoboszló - Debrecen útvonalon húzódó tematikus hálózat, ahol bemutatásra kerül a korabeli állattenyésztés és a hozzá kapcsolódó pásztorélet, kézművesség, kereskedelem és közigazgatás egy-egy meghatározó és különleges helyszíne, a megfelelő infrastruktúrával és marketing eszközökkel.

Ennek keretében, mint konzorciumi partner, Hajdúnánás megvalósítja a Portéka Ház elnevezésű épületet (336 m² bruttó alapterület) Kendereskertben, ahol az állattenyésztés hagyományának, a Nánási Portéka, mint helyi termék bemutatásának biztosít helyet közösségi és fogadótér kialakításával. Megépül továbbá a hajdúnánási puszták élővilágát, őshonos legelő háziállatait és a tájgazdálkodás átalakulását bemutató 3,5 km hosszú természetvédelmi tanösvény, mely egy gyalogosan, illetve kerékpárral is bejárható útvonal a Hajdúnánási Gyógyfürdő utcájának folytatásaként a Kendereskert látogatóközpontig. Továbbá egy Városmakett kerül létrehozása a XVIII. századi település településszerkezetét bemutató 200 cm átmérőjű, pajzsalakot öltött, fekvő bronz dombormű elhelyezésével a Múzeum és a Kormányhivatal (Hajdúnánás Bocskai u. 12-14. szám) előtti közterületen.

Folyamatban van **bölcsődei férőhelybővítés** a Hajdúnánás Attila utca 26. szám alatt új telephely kialakításával. Ennek a bölcsődei fejlesztési programnak a célja, hogy a Hajdúnánás, Nikodémusz u. 10-12 szám alatt 50 fő létszámmal, 4 csoporttal működő bölcsőde kapacitásbővítése céljából új telephelyen 1 új csoport 12 férőhellyel történő létrehozása valósuljon meg, a jelenleg óvodaként

működő épület átalakításával, felújításával az óvodai csoportok intézményátszervezéssel történő elhelyezésével. A pályázat keretében az új bölcsődei csoport működtetéséhez szükséges kötelező eszközök és berendezések beszerzése is megvalósul.

Hajdúnánás Város Önkormányzata rendkívül elkötelezett a **szennyvíz-, csapadékvízvédelmi beruházások** megvalósítása iránt. 2018-ban megvalósult a Hajdúnánás-Hajdúdorog társulás szennyvízhálózat bővítése, szennyvíztisztítómű korszerűsítése. A fejlesztés során megvalósult továbbá a csatornahálózat felülvizsgálata, a szennyvízátemelők fejlesztése. A várost érintve, a projekt keretében 366 db Hajdúnánás-Tedej településrészen, valamint 137 db ingatlan csatornahálózatra történő rákötése vált lehetővé.

Szintén 2018-ban valósult meg az NF-1 és az NF-4 csapadékvíz főgyűjtők kivezető

szakaszainak rekonstrukciója, a problémás szakaszok felújítása és a meder nyilvántartási állapotának helyreállítása, valamint több helyen a nyílt meder burkolatcseréje. Összesen 5 948 méter hosszú bel- és csapadékvízvédelmi létesítmény rekonstrukciója, 1 db szemléletformáló akció valósult meg ennek keretében.

Szintén jelentős beruházások valósultak meg és vannak folyamatban a **gazdaságfejlesztés** területén, amelyek Hajdúnánás versenyképességét hivatottak megerősíteni.

A vállalkozások termelési-, működési tevékenységét biztosító környezet került fejlesztésre, Hajdúnánás nyugati részén található, 10 ha alapterületű ipari park létrehozásával.

Helyi gazdaság erősítésre a helyi termelőknek az Arany János utca 45. számú telephelyen meglévő épületben hűtő és tároló épület került kialakítása.

Fotó: Hajdúnánás Városi Önkormányzat

Több zártkerti területek revitalizációját szolgáló program is megvalósult, melynek keretében a kihasználatlan parlagterületek közösségi termelésbe történő bevonása valósult meg, a gyümölcsstermesztési hagyományokon alapuló termelési tevékenység elősegítése, ösztönzése céljából.

A fenti bemutatás nem teljeskörű. Számos egyéb területen megvalósultak az elmúlt 5 évben jelentős fejlesztések, mint például egészségügy területén (Gyermekegészségügyi Centrum létrehozása), vagy említést érdemelnek a sikeres városrehabilitációs fejlesztések.

Zajlottak és folyamatosak a szociális, társadalmi kohéziót erősítő programok, fejlesztések a hátrányos helyzetűek felzárkóztatása érdekében.

Az eredmények bemutatása mellett fontos feladat a tervek, célok megvalósulásának folyamatos nyomon követése, ellenőrzése. Ellenőrizni kell, hogy hol tart a

megvalósítás, vagy esetlegesen a programtól való eltérés következtében újra tervezni szükséges.

A társadalmi, gazdasági és környezeti hatások nyomon követését, a források felhasználását egy úgynevezett monitoring-rendszer foglalja össze. A monitoring rendszer részletesen a Fejlesztési Program 5.2. pontjában kerül bemutatásra.

A monitoring rendszeren belül, egy-egy fejlesztési elképzelés esetében, a célok megvalósulásának eredményét, az ún. **indikátorok teszik számszerűsíthetővé**, objektívvé. Ezek azok az elemek melyek mérhetővé teszik a projekt sikerességét.

Jelen dokumentum 2., illetve 3. számú mellékleteiben bemutatásra kerülnek a korábbi, hazai és európai uniós forrásból megvalósult, valamint folyamatban lévő fejlesztések, az azokhoz rendelt támogatási összegek, számszerűsíthető eredményekkel együtt.

Fotó: Hajdúnánás Városi Önkormányzat

2.3 Értékelés, folytatás, javító célok megfogalmazása

Több mint 40 támogatott projekt, és szintén több, mint 4 milliárd forint támogatás, tömören összefoglalva az elmúlt 6 év mérlege. A város szorgalmának köszönhetően az európai uniós és hazai források eredményesen és hasznosan kerültek felhasználásra.

A kitűzött célok, valamennyi esetben megvalósultak, az érintett célcsoportok elégedettek a fejlesztések eredményeivel.

Egyes projektek esetében megfogalmazódott a folytatás lehetősége, melyre a következő időszakokban valószínűleg sor kerül.

Szintén a teljesség igénye nélkül említésre kerül, hogy továbbra is szükség van térfelújításokra, köztéri fejlesztésekre, a város más zöldterületeinek fejlesztésére, szükséges a városban telepített térfigyelő kamerarendszer bővítése, a már meglévő biztonságos kerékpáros közlekedés továbbfejlesztése.

Szükséges és prioritást élvező fejlesztési igény az óvodai férőhelyek bővítése új óvoda létrehozásával.

Igény mutatkozik, további intézmények épületenergetikai korszerűsítésére, mint ahogyan a meglévő és fejlesztett csapadékvíz befogadó rendszer bővítésére és korszerűsítésére.

Fontos a helyi termelők újabb támogatása, a helyi termékek előállításának feltételeit javító fejlesztések továbbra is kiemelt jelentőségűek.

A város versenyképességének fokozás érdekében a gazdaságfejlesztés továbbra is prioritás, így újabb ipari területek infrastrukturális kialakítása szükséges, hasonlóan ahogyan cél a turizmusfejlesztés is, új tematikus útvonalak, valamint egyéb attrakciófejlesztések létrehozásával.

A fejlesztések tervezésekor az Önkormányzat kérdőíves felmérést folytatott le, mind a lakosság, mind pedig a településen elérhető civil szervezetek, vállalkozók és az önkormányzati intézmények megkeresésével, melynek során az általuk megadott vélemények beépítésre kerültek a programba.

2.3.1 Civilszervezetek, vállalkozók, önkormányzati intézmények válaszainak értékelése

A megkeresés során Hajdúnánás értékei között szinte valamennyi válaszadó megemlítette, hogy értékékként tartják számon, hogy a város a fejlődése mellett megőrizte élhető, kisvárosi jellegét, mely jó mezőgazdasági, termőhelyi adottságokkal bír, ahol a hagyományőrzés, helyi

identitástudat erősítése szintén szerepet kap. Teret kapnak a helyi termelők, mint például a Nánási Portéka és nem elhanyagolható, hogy szinte minden válaszadó által megjelölésre került a Hajdúnánási Gyógyfürdő és Aranyszalma Gyógycentrum, melyet az itt élők az értékek sorában említenek.

A válaszadók a városban problémaként leginkább a felhagyott épületeket, valamint az utak állapotát említették, illetve azokat a forgalmas útkereszteződéseket, útszakaszokat, melyek több baleset helyszínei voltak az elmúlt években. A helyszíneken túlmenően a várost érintő problémák, feladatokat rangsorolva a következő eredmény volt tapasztalható.

Legsúlyosabb problémák a következők voltak: elvándorlás, elöregedés, a fiatalok kis száma, valamint a munkanélküliség. A megkérdezettek számára közepes problémát jelentenek a rossz közlekedési kapcsolatok, valamint az utak rossz állapota. Kisebb mértékű problémát vet fel a tömegközlekedési kapcsolatok minősége, a települési szereplők közötti együttműködés minősége.

Problémák rangsorolásában legkisebb hangsúllyal jelentek meg a következők: a lakosság érdektelensége a település ügyei, a település fejlesztése iránt, közműellátottság hiányai, környezet nem megfelelő állapota (levegő, talaj, talajvíz állapota, zaj hatásai),

kevés zöldfelület, oktatási-nevelési, szociális intézmények hiánya, szűkös kapacitásaik, kulturális, szórakozási, sportolási lehetőségek, programok szűkössége, továbbá legkevésbé jelent problémát a vásárlási lehetőségek hiánya.

A felsorolt, ismertetett problémákra megoldást jelent a fejlesztési programban tervezett számos beruházás.

2.3.2 Lakossági kérdőívek értékelése

Hajdúnánás Város Önkormányzata eljuttatott a lakosság számára egy kérdőívet, amely fontos eszköze a 2030-ig szóló Fejlesztési Program szükségességét igazoló és alátámasztó igényfelmérésnek. A kérdőíveket papíralapon és elektronikusan is ki lehetett tölteni. Az előbbi 2020.06.30-ig volt lehetőség kitölteni és visszajuttatni az Önkormányzatnak, utóbbi válaszfogadását 2020.07.12-én zárták le.

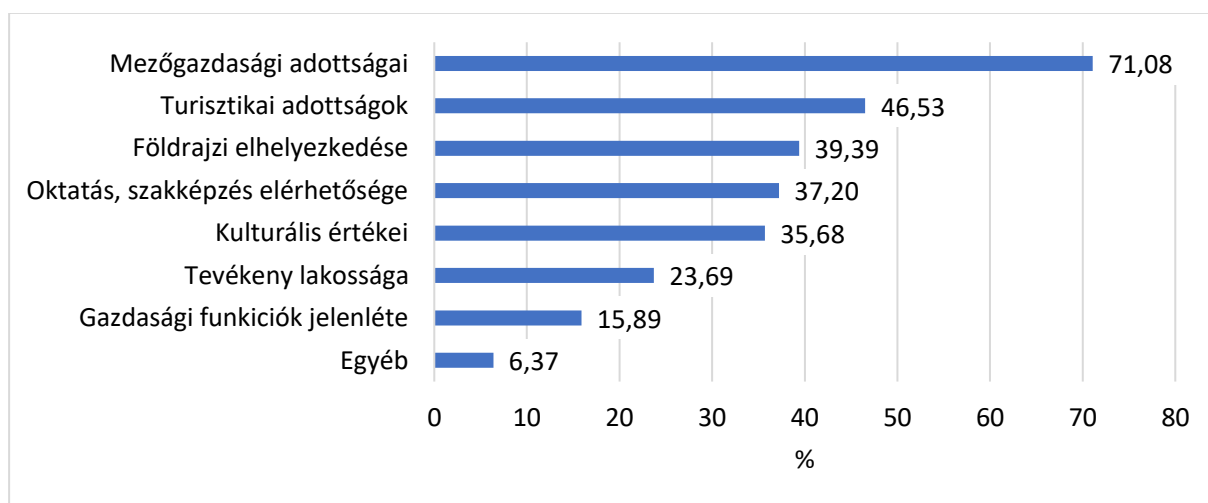
A kérdőív a demográfiai adatok mellett (nem, kor, iskolai végzettség) a településen található értékeket és az azokkal való elégedettséget, az elmúlt hét évben megvalósult fejlesztésekkel való elégedettséget, a települési környezetben felmerülő hiányosságokat és a tervezett fejlesztési célok időtávját mérte fel. Ezen kívül lehetőség kínálkozott a vélemény kifejtésére és egyéb lehetőségek megjelölésére is. A kérdésekre a válaszadás többszörös választási lehetőség és

öt fokozatú Likert-skálás osztályozás révén került sor.

A kérdőíveket összesen 1051 fő töltötte ki, ebből papíralapon 831 db, vagyis 79,07 %, online pedig 220 db, vagyis 20,93 % érkezett vissza. A kitöltők 54,71 %-a nő, 43,96 %-a férfi, 1,24 % pedig nem adott erre a kérdésre választ. A válaszadók közül a legtöbben az 55 éves kort már betöltötték (30,54 %), 41 és 54 éves kor közt 26,55 %, 31 és 40 éves kor közt 24,83 % és 30 éves kor alatt 17,22 % van. A legtöbben, vagyis 32,06 % a kitöltők közül érettségivel rendelkezik, arányaiban ezt követi a szakmunkás végzettség 26,64 %-kal, majd az egyetemi diploma 25,02 %-kal. Általános iskolai végzettsége 11,8 %-nak van (lásd melléklet).

Hajdúnánásnak több olyan tulajdonsága is van, amelyek a település értékét képezik. A kérdőívben a válaszadóknak be kellett

jelölniük a megadott elemek közül akár többet is, hogy melyeket tartják a város főbb értékeinek. Az alábbi szempontok közül lehetett választani: Mezőgazdasági adottságai, Földrajzi elhelyezkedése, Tevékeny lakossága, Kulturális értékei, Oktatás, szakképzés elérhetősége, Turisztikai adottságok, Gazdasági funkciók jelenléte, Egyéb. A válaszok alapján a legnagyobb értéknek a mezőgazdasági adottságot tartják a kitöltők, ezt a lehetőséget összesen 71,08 % jelölte be (6. ábra). Ezt, jelentősen lemaradva, a turisztikai adottságok követik, amelyről 46,53 % gondolta úgy, hogy az értékek közé sorolható. A földrajzi elhelyezkedést, az oktatás, szakképzés elérhetőségét és a település kulturális értékeit a válaszadók kicsivel több mint harmada minősítette értéknek. A tevékeny lakosságot és a gazdasági funkciókat a kérdőívet kitöltők kevesebb mint a negyede vélte értéknek.

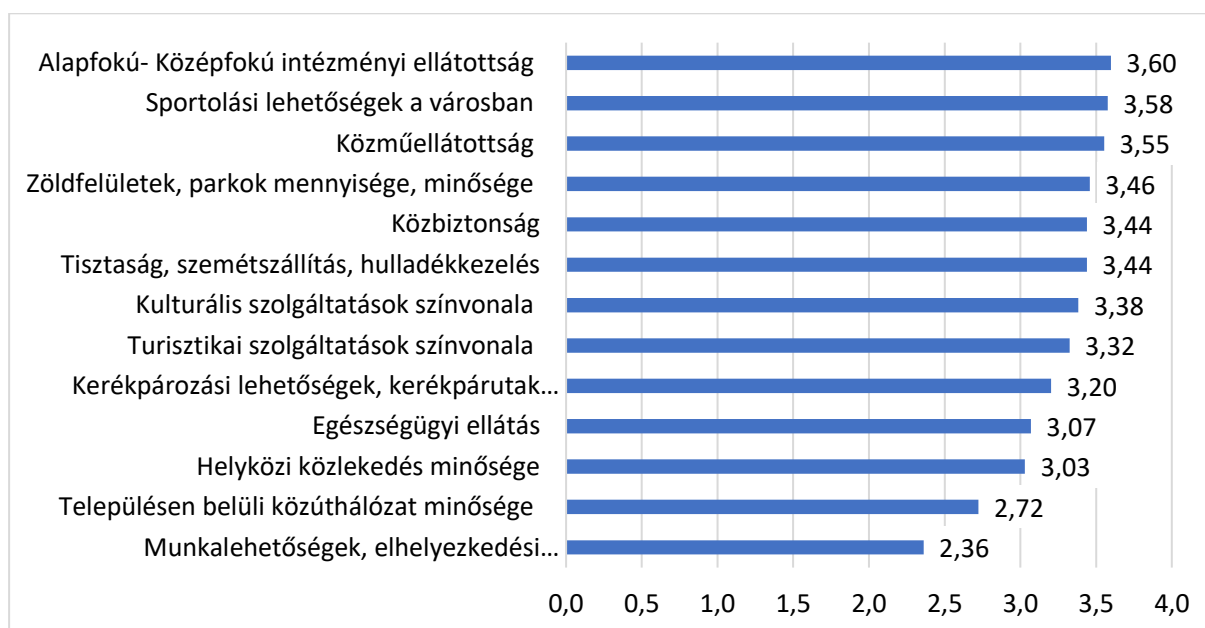
6. ábra: Hajdúnánás főbb értékei a válaszadók véleménye alapján (%) (N=1051)

Forrás: Lakossági kérdőívek, Saját szerkesztés

A következő kérdés a városban található emberi-, környezeti, közösségi- és épített értékekkel kapcsolatos elégedettséget mérte fel (7. ábra). A szempontokat ötfokozatú Likert-skálán kellett osztályozni, ahol az 1-es azt jelenti, hogy nagyon elégedetlen, az 5-ös pedig, hogy teljesen elégedett.

Az átlag alapján a legmagasabbra értékelt szempont az alapfokú- és középfokú

intézményi ellátottság, amely így 3,6-es értéket ért el. Ezt a városi sportolási lehetőségek (3,58) és a közműellátottság (3,55) követi. Legkevésbé az egészségügyi ellátással (3,07), a helyi közlekedés minőségével (3,03), a településen belüli közúthálózat minőségével (2,72) és a városban található munkalehetőségekkel, elhelyezkedési lehetőségekkel (2,36) elégedettek.

7. ábra: Elégedettség az emberi-, környezeti- és épített értékekkel Hajdúnánáson (N=1051)

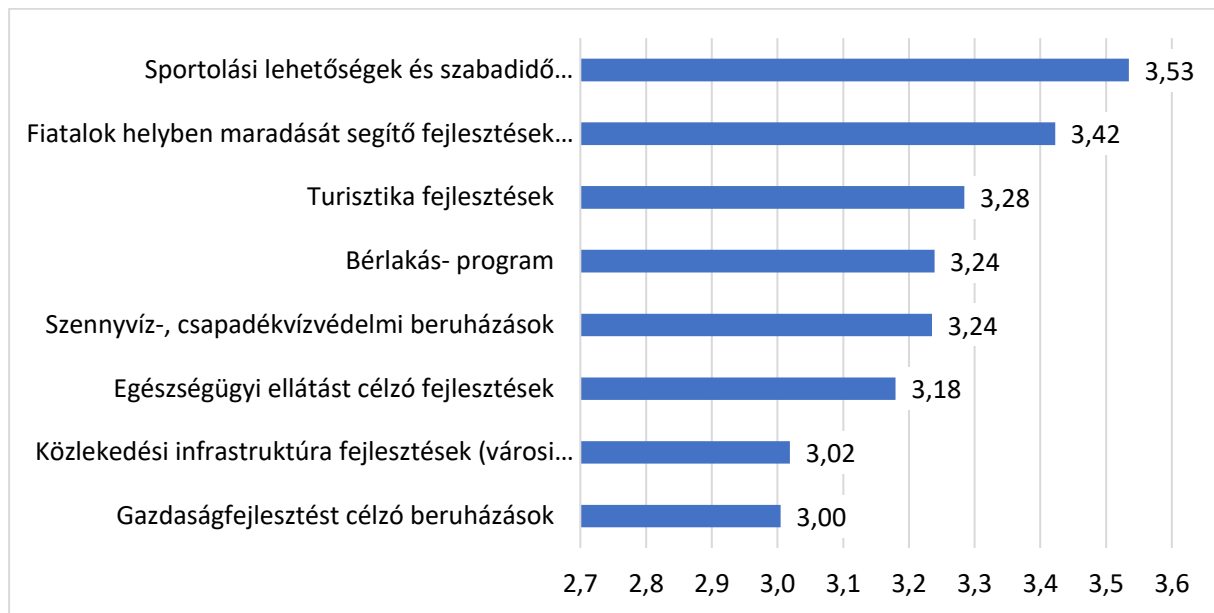
Forrás: Lakossági kérdőívek, Saját szerkesztés

A negyedik kérdés a városban az elmúlt 7 évben megvalósult fejlesztésekkel kapcsolatos elégedettség felmérésére irányult. A szempontokat ebben az esetben is ötfokozatú Likert-skálán kellett osztályozni, ahol az 1-es azt jelenti, hogy nagyon elégedetlen, az 5-ös pedig, hogy teljesen elégedett.

Az eredmények alapján leginkább a sportolási lehetőségek és szabadidő eltöltésének helyszíneit érintő (3,53) és a fiatalok helyben maradását segítő fejlesztésekkel (3,42), vagyis a "Fecskeotthonok" kialakításával a legelégedettebbek (8. ábra). A közlekedési infrastruktúra fejlesztésekkel, mint például a városi utak, járdák, parkolók felújításával

(3,02) és a gazdaságfejlesztést célzó beruházásokkal (3,00) a legkevésbé elégedettek a hajdúnánásiak. Ezeknek az

elemeknek az átlagértékei alig haladja meg a 3-as értéket, vagyis összességében csak közepesen elégedettek.

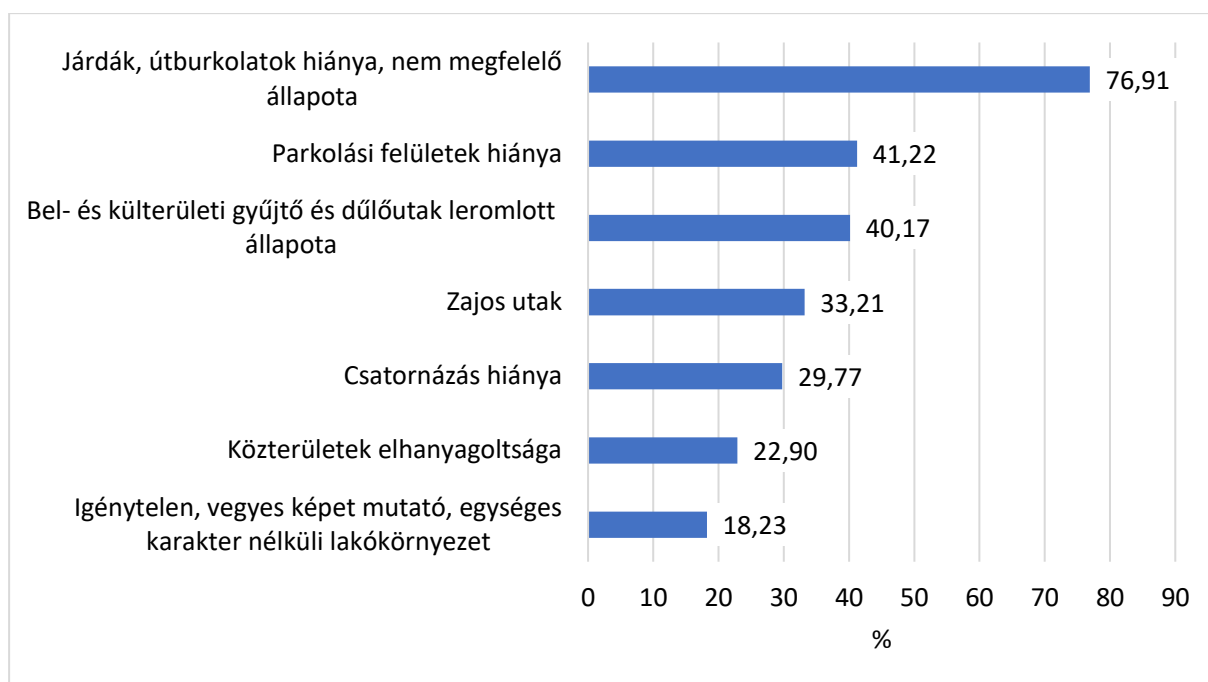

8. ábra: Elégedettség az elmúlt 7 évben Hajdúnánáson megvalósult fejlesztésekkel (N=1051)

Forrás: Lakossági kérdőívek, Saját szerkesztés

Az ötödik kérdés megválaszolása során ismét több felsorolt lehetőség közül választhattak a kitöltők. A kérdés arra, irányult, hogy milyen hiányosságok merülnek fel a települési környezet vonatkozásában. Az alábbi szempontok közül lehetett választani: Járdák, útburkolatok hiánya, nem megfelelő állapota, Parkolási felületek hiánya, Csatornázás hiánya, Bel- és külterületi gyűjtő és dűlőutak leromlott állapota, Közterületek elhanyagoltsága, Igénytelen, vegyes képet mutató, egységes karakter nélküli lakókörnyezet, Zajos utak.

Az eredmények alapján a legnagyobb hiányosságnak a járdák, útburkolatok hiányát, nem megfelelő állapotát tartják (9. ábra). Ezt a válaszadók több mint háromnegyede, vagyis 76,91 %-a jelölte be. Ennél lényegesen kisebb mértékben vélik hiányosságnak a parkolási felületek hiányát (41,22 %) és a bel- és külterületi gyűjtő és dűlőutak leromlott állapotát (40,17 %). A lakosság nem véli vagy a felsoroltakhoz képest nem érzi akkora hiányosságnak a közterületek elhanyagoltságát (22,9 %) és az igénytelen, vegyes képet mutató, egységes karakter nélküli lakókörnyezetet (18,23 %).

9. ábra: Hiányosságok a települési környezet vonatkozásában Hajdúnánáson (N=1051)

Forrás: Lakossági kérdőívek, Saját szerkesztés

Az utolsó kérdés azokra a fejlesztési célokra vonatkozott, amelyeket a városban szükséges lenne megvalósítani, illetve továbbfejleszteni az elkövetkezendő 7, illetve 10 éven belül. A válaszadóknak

lehetősége volt megjelölni, hogy a megadott fejlesztésről rövid (3 éven belül), közép (5 éven belül) vagy hosszú távon (10 éven belül) gondolják, hogy megvalósuljon (1. táblázat).

1. táblázat: Hajdúnánás fejlesztési céljai a következő 7-10 évben (N=1051)

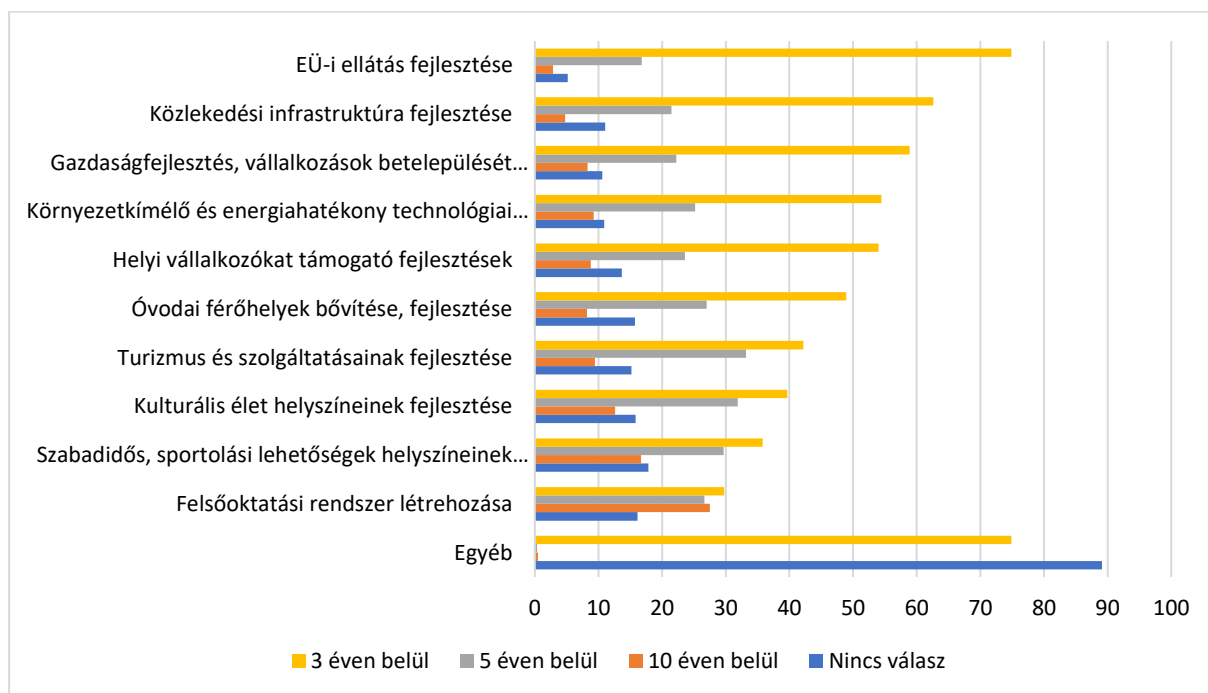
Forrás: Lakossági kérdőívek, Saját szerkesztés

	3 éven belül	5 éven belül	10 éven belül	Nincs válasz
EÜ-i ellátás fejlesztése	74,905	16,794	2,8626	5,1527
Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	62,595	21,469	4,771	11,069
Gazdaságfejlesztés, vállalkozások betelepülését ösztönző fejlesztések	58,874	22,233	8,3015	10,592
Környezetkímélő és energiahatékony technológiai fejlesztések, beruházások létrehozása	54,485	25,191	9,2557	10,878
Helyi vállalkozókat támogató fejlesztések	54,008	23,569	8,7786	13,645
Óvodai férőhelyek bővítése, fejlesztése	48,95	27,004	8,2061	15,744
Turizmus és szolgáltatásainak fejlesztése	42,176	33,206	9,4466	15,172
Kulturális élet helyszíneinek fejlesztése	39,695	31,87	12,595	15,84
Szabadidős, sportolási lehetőségek helyszíneinek fejlesztése	35,782	29,676	16,698	17,844
Felsőoktatási rendszer létrehozása	29,771	26,622	27,481	16,126
Egyéb	74,9	0,3623	0,4831	89,13

A legtöbb fejlesztésről úgy vélik a válaszadók, hogy inkább rövidtávon kellene megvalósítani. A legsürgetőbb fejlesztés, amelyet a legtöbben a 3 éven belül megvalósítandó kategóriába soroltak, az egyértelműen az egészségügyi ellátás fejlesztése. Erről a válaszadók 74,9 % vélekedett így (10. ábra). Ezt a közlekedési infrastruktúra fejlesztésének (62,6 %) szükségessége követi. A felmérésben résztvevők több mint fele van azon az állásponton, hogy a gazdaságfejlesztés, vállalkozások betelepülését ösztönző fejlesztések (58,87 %), a környezetkímélő és energiahatékony technológiai fejlesztések, beruházások létrehozása

(54,48 %) és a helyi vállalkozókat támogató fejlesztések (54,01 %) megvalósítása szintén indokolt lenne rövid időintervallumon belül.

A legkevésbé egységes állásponton a felsőoktatási rendszer létrehozása kapcsán voltak az emberek. Mindhárom időintervallumot közel azonos mértékben jelölték be a kitöltők, viszont sokan erről a kérdésről nem is kívántak nyilatkozni, mivel szerintük ez teljesen felesleges beruházás lenne, előbb más, a város hosszútávú fejlődése és élhetősége szempontjából fontos területeket kellene rendbe hozni.

10. ábra: Hajdúnánás fejlesztési céljai a következő 7-10 évben (N=1051)

Forrás: Lakossági kérdőívek, Saját szerkesztés

3. JÖVŐKÉP

3.1 A fejlesztés idősíkjai

Múlt értékei:

A „hajdú városok” gazdag történelmi múltra tekinthetnek vissza. A jövőbeni fejlesztések tervezése során szükséges, hogy legyenek olyan támpontok, amik segítik, hogy a fejlesztések biztos alapokon nyugodjanak. Ebben nagy segítséget nyújt, ha egy település visszatekint múltjára. Nem lehet olyan fejlesztéseket végrehajtani, amik nem veszik figyelembe a múlt értékeit, hagyományait. Ebből a szempontból Hajdúnánás szerencsés helyzetben van, hiszen a helyi identitásnak máig fontos részét képezik a múlt értékei.

A jelen kihívásai:

Az elmúlt években Hajdúnánás jelentős változásokon ment keresztül (autópálya fejlesztések, városrehabilitációs felújítások). Ezen pozitív változások ellenére Hajdúnánás népességének el- és odavándorlási adataiból az állapítható meg, hogy a településre az elvándorlás jellemző. Ezen folyamat hosszú távon társadalmi,

intézményi, fenntarthatósági konfliktushelyzeteket hordoz magában, amelyek problémakezelésére ki kell dolgozni a megfelelő eszközöket. Azonban azt is látni kell, hogy a településen bekövetkezett változások milyen előnyöket jelentenek, azokat hogyan lehet a település, a helyi közösség gyarapodására hatékonyabban felhasználni. „Lakosság csökkenésének megállítása, visszafogása, mérséklése, fiatalok helyben tartása, gazdasági szerkezet átalakítása.”

A jövő lehetőségei:

Hajdúnánás számos olyan adottsággal rendelkezik, ami a fejlődéshez szükséges. A kérdés az, hogyan tudja ezeket az adottságokat optimálisan kihasználni. Ehhez van szükség egy településfejlesztési vízióra, amelynek valóra váltásához tudatos, konzekvens településfejlesztési beavatkozások megvalósításával lehet eljutni.

3.2 Hajdúnánás jövőképe

2015-ben az ÉAOP - 6.2.1/K-13-2014-0002 azonosítószámú projekt keretében elkészült Hajdúnánás Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája. A Stratégiában megalkotott Jövőkép közösségi, társadalmi tervezési folyamata során különböző összetételű és érdekeltségű lakossági csoportok által megfogalmazottakból állt össze. Az azóta eltelt idő szükségessé teszi a Jövőkép pontjainak áttekintését.

Integrált Településfejlesztési Stratégia egy 20 éves időtávban, a lehetőségeket figyelembe véve fogalmazta meg az elképzelt, vágyott város képét, mely szerint Hajdúnánás, az önrendelkező város.

Jelen Fejlesztési Programban megfogalmazott rövid és középtávú fejlesztési célok összhangban vannak a város jövőképevel, az Integrált Településfejlesztési Stratégia és egyben a város fejlesztésének átfogó célja a jövőkép rövid, középtávú értékvalasztáson alapuló megfogalmazása:

- Hajdúnánás az Észak-Hajdúság gazdasági, oktatási, kulturális, technológiai, szabadidős és idegenforgalmi központja. Széles együttműködési rendszerrel bír a Kárpátmedencében, európai és nemzetközi szinten is.

- Gazdasága, piaca és energiaellátása nem kiszolgáltatott. A helyben megtermelt áru magas hozzáadott értékkel és széles felvevő piaccal bír. A település minden lakójának a megélhetése biztosított. A magas foglalkoztatottság alapja az erős, helyi gazdaság.
- A település vagyona kulturális, gazdasági és környezeti téren is növekvő. Megtartó képessége, vonzása és visszavonzása erős. Erős középréteggel rendelkezik.
- Tudásbázisa egyre szélesedik, és a gazdaságot szolgálja. Biztonságos város, megtartja békés, kisvárosias jellegét.
- A település ereje abban is megmutatkozik, hogy ellenálló a világban zajló folyamatokkal szemben. Polgárai biztonságát és megélhetését válság (egészségügyi, gazdasági) időszakában is garantálni tudja.

Regionális jövőkép:

Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat a 2014–2020 közötti időszakra vonatkozóan a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezéséhez kapcsolódóan elkészítette a következőkben felsorolt tervezési dokumentumait:

- Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Koncepció

- Hajdú-Bihar Megyei Stratégiai Program
- Hajdú-Bihar megye Integrált Területi Program

A Területfejlesztési koncepcióban, a 2014-2020-as fejlesztési időszak kapcsán a megye stratégiai céljai két szinten, ágazati és területi szinten kerültek meghatározásra.

Összevetve Hajdúnánás célrendszerét, valamint a megyei területfejlesztési koncepciót megállapításra kerül, hogy szorosan kapcsolódik Hajdúnánás célrendszere megyei ágazati és területi célokhoz, kiemelve a következőkhöz:

- Stratégiai ágazati cél 1 (Á1): Az Alföld értékeire épülő fenntartható környezet
- Stratégiai ágazati cél 2 (Á2): Versenyképes gazdaság és egészséges élelmiszer
- Stratégiai ágazati cél 3 (Á3): A megye gazdasági szerkezetének megfelelő oktatás, szakképzés
- Stratégiai ágazati cél 4 (Á4): Közösségi, szociális, egészségügyi és társadalmi fejlesztések a leszakadó társadalmi csoportok esélyegyenlőségének és életminőségének javítására
- Stratégiai területi cél 2 (T2): Járasközpontok és járási szintű kisvárosok,

mint a helyi közösségek együttműködéseinek centrumai

A fentiekben meghatározott megyei területfejlesztési célok teljesüléséhez tud a város hozzájárulni.

Regionális jövőkép tárgyalásakor mindenképpen szükséges kitérni arra vonatkozóan, hogy 2020. februárban megalakult a **Debreceni Régió Együttműködési Tanács**, Debrecen, valamint húsz környező település együttműködésével.

Hajdúnánás Város Önkormányzata 55/2020. (III.02.) számú Képviselő-testületi Határozatával döntött, hogy alapító tagja kíván lenni a Debreceni Régió Együttműködési Tanácsnak.

A megalakult Tanács legfontosabb célja, hogy az Észak-Alföldi Régió versenyképességét jelentősen növeljék Az együttműködés során tervezetten Debrecen és a vonzáskörzetéhez tartozó települések a gazdaságfejlesztéstől a turizmusig számos területen hangolják majd össze munkájukat.

Hajdúnánás a Tanács tagjaként a város fejlesztési elképzeléseit hosszútávon, egy összehangolt működés keretében tovább erősítheti, mind a közlekedési, kulturális, település üzemeltetési és környezetvédelmi, turisztikai, sport, egészségügyi és szociális, gazdasági területen egyaránt.

3.3 A településfejlesztési munka legfontosabb kihívásai

A településfejlesztési program jellegénél fogva elsődlegesen a településfejlesztési koncepcióra támaszkodik, valamint számos tanulmányterv áttanulmányozását teszi szükségessé.

A településfejlesztési program készítése rendszerint a településrendezési tervek (főként a településszerkezeti terv) áttekintését is igényli, hiszen számos esetben ezek tartalmazznak olyan javaslatokat, ötleteket (esetleg korlátokat), amelyek elősegítik a program összeállítását. Jelen Fejlesztési Program létrejöttének a célja, hogy egy használható, kommunikációra alkalmas dokumentum álljon Hajdúnánás Város Önkormányzata rendelkezésére.

Ezt használva a településfejlesztés szereplői közötti kapcsolattartás biztosítottá válik.

Általános megfogalmazás szerint, településfejlesztés szereplői alatt azokat értjük, akiknek köze van a település fejlesztéséhez. Így értelmezve a lakosság, a társadalmi civil szervezetek, a gazdasági társaságok, vállalkozók, önkormányzati szervezetek és a döntéshozók mind a településfejlesztés szereplőinek számítanak, és ezáltal fontos, hogy a közöttük lévő kapcsolattartás és kommunikáció folyamatos legyen, valamint, hogy a döntés előkészítése során a szereplők véleménye, igényei, javaslatai minél inkább beépüljenek a fejlesztési elképzeléseket, célokat, megoldásokat magába foglaló településfejlesztési programba.

3.4 A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

A Településfejlesztési Koncepcióban szereplő átfogó cél: a Hajdúnánásiak aktív közösségi szerepvállalásával az itt élők életminőségének javítása és a népesség megtartása érdekében vonzó és önellátó térségi központ kialakítása a gazdaság, az oktatás, az egészségügy, a közigazgatás, a

szolgáltatások, a kultúra és az idegenforgalom területén.

A jövőkép megvalósítása érdekében három átfogó cél határozható meg, melyek a település hosszútávú fejlődésének alappilléreiként értelmezhetők. Az átfogó célok prioritás nélküli sorrendben

következnek egymás után, és nem értelmezhetők egymástól elszigetelten: együtt, összehangoltan kell épülniük, erősödniük annak érdekében, hogy a település biztos alapokon álljon.

A jövőkép megvalósítását szolgáló fejlesztési prioritások (átfogó célok) a következők:

1. Humánerőforrás fejlesztés

A városban megmutatkozó lakossági igények kielégítése, a magas életszínvonal biztosítása, valamint a környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontok érvényesítése. A lakosság életkörülményének folyamatos javítása. A lakosság számának növelése és a fiatalok helyben tartásának fontossága, valamint a munkanélküliség csökkentése.

Hajdúnánás helyzeténél fogva központi szerepet tölt be Észak-Hajdúság életében, az élet számtalan területén. Ennek megfelelően kiépült intézményrendszerrel, széles és messzire nyúló partnerségi kapcsolatokkal rendelkezik a város. Megtalálhatóak azok a szolgáltatások, amelyek az ott élők mindennapjait segítik és élhetővé teszik, biztosítják az oktatás, az egészségügy, a segítő humán szolgáltatásait és a mindennapok alapvető közösségi infrastruktúráját, az intézményeket, szervezeteket.

2. Települési funkciók erősítése

A települési funkciók erősítése során kiemelt figyelmet kap a gazdaságfejlesztés. Hajdúnánás jövője és fejlődése szempontjából kiemelten fontos, hogy a közigazgatási központi szerepére építő fejlett helyi gazdasággal rendelkezzen, amely nagyszámú, minőségi munkahelyen keresztül magasabb jövedelmi szintet biztosít az itt élőknek. A megerősödött és differenciált helyi vállalkozói szférára épülő kiegyensúlyozottabb gazdasági szerkezet kialakítása. A mezőgazdasági és ipari vállalkozások bővítése, a helyben foglalkoztatás növelése.

Hajdúnánás nagyszerű természeti adottságai lehetővé teszik, hogy a város megtermelje élelmiszerigényének nagy hányadát, ipari (különösen feldolgozóipari és ehhez kapcsolódó szállítási stb.) tevékenységeit megerősítve a munkahelyek segítségével is javítsa lakóinak jövedelmi helyzetét, amivel saját belső piacát is megerősítheti. A hajdú öntudatra alapozott és azt értéknek tekintő és értéként kezelő hozzáállás az élelmiszer és gazdasági önellátás mellett lépéseket tesz az energetikai önrendelkezés felé, a mezőgazdasági hulladékok energetikai hasznosítására is. Termálvíz kiemelése, turisztikai hasznosulás szintén prioritásként kezelt feladat.

3. Települési környezet fejlesztése

A város természeti, kulturális és történeti értékei (termálvíz, Hajdúvárosi hagyományok, természeti értékek) egymást erősítő egységének megteremtése, az épített környezet fejlesztése, a történeti értékek hangsúlyosabb bemutatása, hozzájárulva ezzel a városlakók életminőségének, egyúttal az idegenforgalom minőségének fejlődéséhez is.

A város egyedi képe, ami naponta szembesíti az ott élőket és arra járókat a több évszázados hajdú hagyományokkal jelenti azt az erőt, amibe kapaszkodva egyaránt becsülete van itt:

- a természetnek, az élővilágnak, a termálvíznek, a környezetnek egyaránt,
- a múltnak, emlékeinek, a kunhalmoktól a városszerkezetig, a hagyományokon és új, közösségi-társadalmi eseményekig,
- és minden embernek, aki itt él, egyaránt.

A célok megvalósítása során az alábbi horizontális céloknak kell áthatniuk a koncepciót:

- I. Kommunikáció
- II. Fenntarthatóság

3.5 Horizontális célok

I. Kommunikáció

A településfejlesztési koncepcióban leírt tartalmak, fejlesztési elképzelések akkor tudnak igazán működni, ha léteznek azok a kommunikációs csatornák, amiken keresztül kapcsolat teremthető a fejlesztések szereplői között. Ezek a szereplők az Önkormányzat, helyi lakosság, civil szervezetek, helyi vállalkozók.

Az Önkormányzat eddig is társulásokba kényszerült a település méreténél fogva. Önállóan sokszor nem bírja megoldani a problémáit, illetve további fejlődést

generálni. A térségi együttműködések, a településközi kapcsolatok előnyt jelentenek, nem csak pénzszerzés, működés, de tapasztalatadás, információcsere szempontjából is.

Gyakorlati kommunikáció megvalósítása maga a fejlesztési program.

Célok kiemelten:

- Tájékoztatási csatornák fejlesztése
- Lakossági vélemények becsatornázása
- Civil fórumok támogatása
- Településközi együttműködések fejlesztése

II. Fenntartható fejlesztések

Az Önkormányzat településfejlesztési elképzeléseiben hangsúlyos szerepet kap a fenntarthatóság elvének érvényesítése. Fontos, hogy a fejlesztésekben közreműködő szereplők felismerjék és tudatosítsák, mit tudnak tenni saját kompetenciájukon belül a fenntartható településfejlesztés céljának elérése érdekében.

Célok kiemelten:

- Lakossági szemléletváltás
- Fejlesztés eredményeképpen megvalósuló szolgáltatások fenntartható működtetése
- Építések és felújítások során a fenntarthatóság érvényesítése
- Alternatív energia hasznosítása
- Természeti kincsek hasznosítása
- Környezet- és klímatudatosság érvényesítése

4. FEJLESZTÉSEK BEMUTATÁSA

Hajdúnánás Város Önkormányzata, mint kezdeményező önkormányzat jelen fejlesztési dokumentumában foglalja össze város jövőjét meghatározó fejlesztési célokat.

Az alapvető célok az Integrált Településfejlesztési Stratégiában megfogalmazott, kijelölt célok, melyek az aktuálisan felemerült igények alapján kerültek aktualizálásra, kidolgozásra a következők szerint:

4.1 Humán erőforrás fejlesztések

A tanulmány ebben az alfejezetében a város azon fejlesztési elképzelései kerülnek bemutatásra melyek célcsoportja a helyi lakosság, kiemelt figyelmet fordítva az ifjúság támogatására.

Fejlesztési elképzelések sorában szükséges kiemelni, hogy az Önkormányzat kulcsfontosságú területnek tartja az oktatási terület fejlesztését, melyek hosszú távon visszahatnak a város jövőjére.

4.1.1 Oktatásfejlesztés

Hajdúnánáson alapfokú és középfokú oktatási intézmények találhatóak. Ez a meglévő intézményrendszer a város igényein túl, a környező településeket is kismértékben kiszolgálja. Az óvodák kihasználtsága megfelelő, ugyanakkor a csökkenő gyereklétszám általános tendencia főként a középiskolákban, azon belül pedig a szakképzésben.

A fentiek okán kiemelt figyelmet kap az oktatás infrastrukturális fejlesztése a városban. A tervezett beruházások olyan befektetések, melyek közép- és hosszútávon többszörösen megtérülnek.

- **A fiatalok szakképzésének fejlesztése a versenyképes oktatási háttér biztosítása érdekében**, a gazdaság igényeihez gyorsan és rugalmasan alkalmazkodni képes szakképzési rendszer kialakítása.

Város szempontjából fontos fejlesztési terület a munkaerő-piaci elvárásoknak megfelelő szakmaszerkezet kialakítása, mely hosszú távon a város jövőjét segítheti. Ennek megvalósítása az oktatás színvonalának fejlesztésén, annak intézményi, képzési háttérének megteremtésén keresztül lehetséges.

Konkrét célok:

- A szakképzés tartalmának fejlesztése
- A tanárok szakoktatók képzése, fejlesztése
- Tanulói kompetenciákat fejlesztő tartalmak és tanulási módszerek kiterjesztése

A szakképzés tartalmának fejlesztése során kiemelt jelentőségűek az alábbi területek, melyek beépítése, vagy a meglévő képzések erősítése tervezett a jövőben:

- Hajdúnánás mellett tervezett MotoGP-pálya kapcsán szükséges szakmákra vonatkozó technikai képzések (például **gépgyártástechnológia-, gépjármű mechatronikai technikus, járműfényező**)
- A város elkötelezett a turizmusfejlesztése mellett, így a **vendéglátás, turizmus, valamint marketing szakmacsoportok jelenléte**, erősítéséhez kapcsolódó szakirányok
- Város rövid távú fejlesztési elképzelései között szereplő, a Fürdő közelébe létrehozandó **gyógyvízkutató központhoz kapcsolódó szakmai képzések**

➤ **A fiatal szakképzett munkaerő városba vonzása és megtartása** a már működő bérlakás-program további bővítése révén.

Hajdúnánás lakónépessége, a legfrissebb demográfiai mutatók alapján csökkenő tendenciát mutat. A város számára fő célkitűzés a fiatalok helyben maradásának ösztönzése.

A város 2017-ben Európai Uniós pályázatot nyert, melynek keretében, ún. „Fecske Otthonok”, valamint a szemben lévő Bocskai utca 79. szám alatt Fecske lakások kerültek felújításra önerőből. Ezekre a lakásokra fiatalok pályázhatnak, ezáltal bérlakáshoz juthatnak. Továbbá a fiatalok számára ösztönző támogatás nyújtásának lehetőségére is sor kerülhetett, életviteli tanácsadások, állásbörzék kíséretében.

Sikeres volt a program, melynek eredményeként 25 fiatal költözhetett a Fecske Otthonokba, valamint 68 fiatal vett részt az egész programban.

További fecske lakások kialakítására van igény a városban. Ennek megvalósítása során alapvetően szociális bérlakások felújítására, korszerűsítésére, a város bérlakás-állományának javítására, illetve bővítésére irányuló fejlesztések szükségesek.

Fotó: Hajdúnánás Városi Önkormányzat

A bérlakás- program bővítése mellett, a fiatalok munkalehetőségét segítve állásbörzék szervezése, ifjúsági programok további folytatása a város tervei között szintén szerepel.

➤ **Működő szociális bérlakás-program további bővítése.**

Jelen állomány szerint, Hajdúnánás területén 243 önkormányzati bérlakás szorul valamilyen formában felújítási, karbantartási munkákra.

Fejlesztési célok között szerepel, további önkormányzati bérlakások felújítása. További támogatási források elnyerésével tervezettek az alábbi fejlesztések:

- komfort nélküli kertes házak teljeskörű felújítása
- társasházi laksások energetikai korszerűsítése (nyílászárócsere, hőszigetelés)
- kisebb mértékű felújítások (tisztasági festés, szaniter csere, laminált burkolat lehelyezése, konyhabútor cseréje, fűtőttest, vízmelegítő cseréje stb.)

➤ **Óvodai férőhelybővítés, új óvodai egység létrehozása meglévő épület felújításával.**

Az Integrált Területfejlesztési Stratégiában szereplő hosszútávú fejlesztési tervek között szintén megfogalmazásra került az óvodai kapacitás fejlesztése, mely továbbra

is kiemelt jelentőségű fejlesztési igénye a városnak.

Az önkormányzati fenntartású Hajdúnánási Óvoda, jelenleg 5 tagintézménnyel, 20 csoportszobával és 500 fős gyermek összlétszámmal működik, teljes kapacitással.

A meglévő óvodai férőhelyeken túl, újabb férőhelyek kialakításának igénye jelentkezett, figyelembe véve a 2019-es születési és házasságkötési adatokat.

Fejlesztés keretében 3 új csoportszoba kerülne kialakításra.

Az óvodai férőhelybővítés egy új óvodai telephely létrehozásával tervezett azon városrészen, ahol óvodai ellátást biztosító intézmény a lakókörnyezeten kívül esik.

➤ **Hajdúnánási Óvoda Tagintézményeiben tervezett fejlesztések.**

Óvodai férőhelybővítésen túl, a már meglévő Tagintézményeket érintően szükségesek fejlesztések, beruházások, eszközbeszerzések.

Ezek között szerepelnek rövid távú fejlesztési igények, mint például infokommunikációs eszközök, sportolást segítő eszközök/ kültéri mozgáskomplexumok beszerzése vagy feladatellátáshoz tartozó bútorok, berendezések beszerzése vagy a meglévők cseréje.

Hosszú távú fejlesztési elképzelések is megfogalmazásra kerültek, mint például a meglévő intézmények épületének átalakítása a hasznosabb térkihasználás érdekében, amely hozzájárul a nevelői munka hatékonyabbá tételéhez, vagy beltéri sportfoglalkozás megtartásához, továbbá egészségmegőrző fejlesztések sorában sószoza kialakításának az igénye.

Az egyes Tagintézményekben tervezett fejlesztések a 4. számú mellékletben kerülnek bemutatásra.

A tervezett fejlesztések megvalósításával, megfelelő kapacitással bíró és magas színvonalú óvodai nevelést biztosító intézmény állna Hajdúnánáson rendelkezésre. Ezáltal a **helyben való gyermekelhelyezés lehetőségének megteremtésével biztosított** a szülők munkaerőpiacra történő visszatérése. Ennek pedig hosszú távon pozitív hatása lesz a lakosság jövedelmi és elégedettségi szintjének növekedésére.

➤ **Tehetséggondozó programok folytatása**

Az Önkormányzat állandó fejlesztési tervei között szerepel a tehetséggondozó programok szervezése, általános és középfokú szinten. **Fontos feladat a tehetséges fiatalokra történő odafigyelés, biztatás, szakmai támogatás,** mely egy komplex feladat.

- Jelenleg futó tehetséggondozó programok a város közigazgatási területén működő középfokú intézmény gimnáziumi képzésében nyújt támogatást továbbtanulók részére.
- Kiemelt szerepet kap a helytörténeti művészeti értékek gondozása, erősítése, melynek kulturális értéke jelentős a helyi közösség számára.
- A kiemelkedő versenyteljesítményt elért tanulók szintén jutalmazásban részesülnek. Ennek működéséhez szükséges költségvetési keret megemlése tervezett, így a területi és helyezési eredmények alapján, egy differenciáltabb, ugyanakkor ösztönző tehetséggondozási program biztosítaná a fiatalok további támogatását.

➤ **Ösztöndíj programok fenntartása**

A város pályázati, ösztöndíj lehetőséget biztosít tehetséges, szociálisan hátrányos helyzetű tanulók számára.

Hajdúnánás Városi Önkormányzat Képviselő-testülete 2019. szeptemberben ösztöndíjpályázatot hirdetett a 9., 11., 13. évfolyamokra, nappali tagozatos szakképzésben résztvevő hallgatók részére.

Jelenleg futó ösztöndíj programok minden korosztály számára elérhetők. Minden évben csatlakozik az Önkormányzat a Bursa Hungarica ösztöndíj programhoz.

A jövőben tervezett költségvetési keret megemlése, ezáltal mind a szakképzésben, mind pedig a gimnáziumi képzésben tanulók tehetséggondozó programjai során az emelt ösztöndíj hozzájárulhat ahhoz, hogy a tanulók továbbtanulásukat elősegítve törekedjenek a tanulmányi átlaguk javítására, valamint a jövőben a környező települések gyermekei Hajdúnánás oktatási intézményeit válasszák.

- **Közösségi főiskola létrehozása**, melynek megvalósulása biztosítaná helyben a továbbtanulás lehetőségét mindenkinek a nyitottság és az alacsony költségek, valamint a munkaerőpiaci igényekre való rugalmas reagálás elvén.

A tervezett intézmény a helyi közösségek és vállalkozások igényeit elégítené ki, illetve szerepet kapna a "regionális értelmiségképzésben".

Működés során az Önkormányzat biztosítaná az infrastrukturális hátteret, saját oktatót nem alkalmazna az intézmény. Tervezetten a közösségi főiskola a helyi önkormányzat által fenntartott intézményben kapna helyet, amely biztosítja az infrastruktúrát más egyetemek és főiskolák képzései számára. Működtetője a Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft. lenne. A képzések pedig együttműködések (pl. Debreceni Egyetem) keretében zajlanak majd.

A szakmai vonal összekapcsolása tervezhető a megvalósítás alatt álló, Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft. gondozásában futó (Kedvezményezett), "Az egész életen át tartó tanuláshoz hozzáférés biztosítása a Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft-nél" (EFOP-3.7.3-16-2017-00212) című pályázattal.

Fotó: HBMFÜ Nonprofit Kft.

➤ **A mindennapos testneveléshez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése tanuszoda kialakításával.**

Hajdúnánás általános iskoláit érintő fejlesztési elképzelések között szerepel, mint megoldandó szükséglet, a mindennapos testnevelés miatt megnövekedett óraszám helyszínének biztosítása okán **egy tanuszoda létrehozása.**

Tervezett helyszín: A város központjában, az oktatási intézmények számára is elérhető helyen.

Az érintett épület esetében teljeskörű felújítás szükséges, mely kiterjed az épületen túl az udvarra és a kert rehabilitációjára.

A létrehozandó tanuszoda a köznevelési feladatok ellátásán túl, segítheti a helyi és környékbeli települések fiataljainak a fejlődését, egészségtudatos nevelését.

Az üzemeltetés fenntartható biztosítása érdekében tervezett a megújuló energiaforrások alkalmazása a kivitelezésben, valamint beépíthető válaszfal kialakításával nyári időszakban strandként vagy nyári úszásoktatás helyszínéül is üzemelhet az új létesítmény.

4.1.2 **Közösségi élet erősítése**

Hajdúnánás Integrált Településfejlesztési Stratégiájában megfogalmazott jövőkép egyike, hogy a település vagyona kulturális, gazdasági és környezeti téren is növekvő, valamint, hogy megtartó képessége, vonzása és visszavonzása erős.

Hajdúnánás a meglévő erőforrásaival igyekszik háttérrel biztosítani a közösségi élet színtereinek, illetve segíteni azokat a kezdeményezéseket, amik a helyi közösség kohézióját erősítik, ezáltal a megfogalmazott jövőkép megvalósítását segítik elő.

A városban élők életminőségét nagyban befolyásolja az elérhető kulturális és szabadidős szolgáltatások mennyisége és minősége.

A városban található közművelődési intézményeknél az alábbi fejlesztési igények jelennek meg:

➤ **Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény épületének felújítása eszközbeszerzéssel**

A Városi Könyvtár és a Helytörténeti Gyűjtemény épületei Hajdúnánás központjában helyezkednek el.

Mindkét intézmény az alaptevékenységén túl, további feladatokat is ellát.

A Helytörténeti Gyűjtemény gyűjti és feltárja a város írott helytörténeti anyagát, állandó és időszakos kiállítások látogathatók, ezen kívül tematikus foglalkozások szervezése szintén a feladatai közé tartozik.

Fotó: HBMFÜ Nonprofit Kft.

A Városi Könyvtár azon túl, hogy segíti a helyi fiatalok mindennapi tanulását, tájékozódását, külön gyermekkönyvtári résszel várja a fiatalabb korosztályt és helyismereti foglalkozások szintén szervezésre kerülnek.

A Városi Könyvtár esetében építészeti felújítás szükséges, a Helytörténeti Gyűjtemény esetében pedig eszközellátottság fejlesztése, a meglévő kiállító terek bővítése szükséges, részletezve az alábbiak szerint:

- Építés/a könyvtár/múzeum épületének átalakítása, felújítása, korszerűsítése

- Építés/a könyvtár/tájház épületének energiahatékonysági fejlesztése (nyílászáró csere, épületvillamossági korszerűsítés, fűtési rendszer)
- Építés/tároló helyiség építése/kialakítása
- Építés/vizesblokkok felújítása
- Építés/akadálymentesítés
- Építés/új könyvtár épület építése
- Eszközbeszerzés/informatikai fejlesztés/szervergép, könyvszkennerek digitalizálás és értékmentés céljából
- Eszközbeszerzés/könyvtári bútorzat cseréje
- Eszközbeszerzés/biztonságtechnikai berendezések műtárgyvédelem

➤ **Kék Lajos Városi Művelődési Központ felújítás**

Hajdúnánás központjában található 1985-ben, eklektikus stílusban épült épület, mely korábban számos funkcióval rendelkezett; kezdetben vendéglő, bálterem, mozi majd a II. világháború után kapta meg művelődést szolgáló funkcióját, mint kultúra háza. Rendezvényei sokoldalúak, hagyományteremtőek.

Rendszeresen kerülnek megrendezésre színházi rendezvények, komolyzenei koncertek, népzenei előadások.

Az épületben 380 főt befogadó színházterem működik.

Fotó: HBMFÜ Nonprofit Kft.

A Művelődési Központ épületét érintően teljeskörű felújítás és a belső tér fejlesztése szükséges a következők szerint:

- Építés/átalakítás, felújítás
- Építés/fűtés és villamossági korszerűsítés
- Építés/vizesblokkok felújítása
- Építés/színházterem teljes körű felújítása, korszerűsítése
- Eszközbeszerzés/klimaberendezés

- Eszközbeszerzés/a feladatellátáshoz szükséges gépjármű beszerzése
- Eszközbeszerzés/mobil színpad és tartozékainak beszerzés
- Eszközbeszerzés/egyéb, a feladatellátáshoz (kiállítások, rendezvények szervezéséhez szükséges eszközök beszerzése

➤ **Bocskai Filmszínház tervezett felújítása, korszerűsítése.**

A kulturális szolgáltatás és a közösségi élet egyik fontos színtere a Bocskai Filmszínház, mely szintén a város központjában helyezkedik el.

Az épület vonatkozásában a következő fejlesztések szükségesek:

- Építés/teljes körű épületenergetikai korszerűsítés
- Eszközbeszerzés (vetítívászon, mozi technikai berendezések)

Fotó: HBMFÜ Nonprofit Kft.

➤ **Helyi Televízió épületének és eszközállományának fejlesztése.**

Hajdúnánáson, a Köztársaság tér 6. szám alatt található a Hajdúnánási Helyi Televízió. A város Gazdasági Programjában meghatározott fejlesztési tervben szerepel a digitális átállás megvalósításának terve.

Továbbá a televízióknak helyet adó épületet érintő fejlesztések is szükségesek, melyek a következők:

- Építés/átalakítás, felújítás, hangszigetelés
- Eszközbeszerzés/klimaberendezés
- Eszközbeszerzés/digitalizáláshoz szükséges technikai feltételek
- Eszközbeszerzés/technikai eszközök fejlesztése.

4.2 Települési funkciók erősítése

Összefoglalóan ezen fejlesztések szintén a helyi lakosságra koncentrálnak. Ezek kidolgozása során szempont volt, hogy egyrészt a helyi adottságokra támaszkodjanak, helyi erőforrásokat vegyenek igénybe a fejlesztési elképzelések és azok megvalósítási lehetőségeinek kidolgozása, megvalósítása során, másrészt, hogy minél magasabb szintű szolgáltatásokat tudjanak a hajdúnánási lakosok igénybe venni, csökkentve ezáltal az elvándorlás mértékét.

4.2.1 Közszolgáltatás fejlesztése

- A megfelelő színvonalú közszolgáltatások elérhetőségének biztosítása, Hajdúnánás

járasközponti szerepéhez is kapcsolódóan.

- **A már kiépült infrastruktúra minőségi javítása,** korszerűsítése. Az egyes **szolgáltatások színvonalának további javítása.**
- **A korszerű egészségügyi alap- és szakellátás biztosítása mellett tervezett egészségmegőrző programok szervezése** egy fejlett gondozási, ápolási rendszerrel kiegészülve.

Hajdúnánás rendelkezik egészségkoncepcióval, ez az úgynevezett „Szalay terv” a 2019-2025 időszak vonatkozásában készült el.

Ebben bemutatásra kerülnek a potenciális kockázati tényezők, valamint az ezekhez rendelt elsődleges prevenciók tevékenységei. A prevenció erősítése, valamint az egészséges életmódra való ösztönzés folyamatos prioritást jelent.

A Szalay tervben megfogalmazott célok felülvizsgálata, valamint jól kidolgozott programok megvalósítása szükséges.

Megvalósítás eszközei lehetnek, a jövőben tervezett **egészség klubok, egészségnapok, melyek szervezésében együttműködés szükséges a helyi oktatási-, nevelési intézményekkel.**

- **A már kialakított szociális ellátottsági rendszer fenntartása és lehetősége szerinti fejlesztése** a rászorulóknak szükségleteire reagálva.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szt.) által előírt szociális ellátás biztosított Hajdúnánáson, emellett a városban működnek civil szervezetek, amelyeket a segítségre szoruló, valamint a hátrányos helyzetű városlakók szintén igénybe vehetnek (Vöröskereszt, támogató szolgálatok, házi segítségnyújtó szolgálatok).

Ezen intézmények vonatkozásában 2007-2013 között történtek fejlesztések, úgymint számítógépes adatbankrendszer,

épületenergetikai, akadálymentesítési és egyéb infrastrukturális beruházások.

További fejlesztések tervezettek, az intézmények kapacitásbővítése, az ellátási feltételek javítása érdekében.

- A demográfiai tendenciákhoz igazodva kiemelt figyelmet igényel az **időseket ellátó intézmények**, a nappali és bentlakásos ellátásának fejlesztése.

A település szociális szakosított ellátás a következő intézményekben zajlik:

- Hajdúnánási Református Egyházközség Idősek Otthona és Szociális Gondozási Központ
- Segítséggel Élők Otthona
- Hajdúnánási Humán Szolgáltató Otthon
- Tevékeny Gondozási Szolgálat
- Napfény Idősek Gondozóháza

Az infrastrukturális fejlesztés része: szociális szolgáltatásokhoz kapcsolódó fejlesztések, beszerzések: pl. az étkeztetéshez- történő eszköz beszerzés.

- **A Család- és Gyermejjóléti Szolgálat, Központ és Városi Bölcsőde Kossuth u. 19. szám alatti épületének és szolgáltatási feltételeinek fejlesztése.**

Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat 1998 óta működik Hajdúnánáson. Az intézmény 2014 óta társulás formájában működik, jelenleg négy önkormányzat

Hajdúnánás-Folyás-Tiszagyulaháza-Újtikos Szociális és Gyermekjóléti Önkormányzati Társulás fenntartásában. Ellátással érintett települések: Hajdúnánás, Tiszagyulaháza, Újtikos, Folyás.

2012-ben költözött a szolgálat új épületbe (Hajdúnánás, Kossuth utca 19.), melynek vonatkozásában szükséges az épület szolgáltatási feltételrendszerének fejlesztése.

Fotó: Hajdúnánás Városi Önkormányzat

A fejlesztés keretében a meglévő épület bővítése a cél, ezáltal az újonnan létrehozott kb. 213 m²-en a következő funkciók kapnának helyet:

- egy **új közösségi tér**, mely szakmai találkozók, esetmegbeszélések, konferenciák, jelzőrendszeres tájékoztatók megtartására válna alkalmassá.
 - **4 db** kb. 20 m² alapterületű **iroda**, melyek létrehozása által lehetőség nyílik a kliensek, családok bizalmi légkört biztosító fogadására.
 - a jogszabályi feltételeknek megfelelő parkoló-férőhely építése
- Továbbá a komplex szolgáltatói tevékenység ellátásához infokommunikációs eszközök, szoftverek beszerzése, valamint járási szintű feladatellátáshoz pedig egy **személygépjármű** beszerzése szintén szükséges.
- **Városi Bölcsőde eszközkészletének fejlesztése**
- A Városi Bölcsőde teljes kapacitással működik, 4 csoportban 50 férőhelyet biztosítva.
- Rövid távon szükséges a feladatellátáshoz nélkülözhetetlen felszerelések beszerzése, valamint infokommunikációs és ügyviteli eszközök beszerzése is indokolt.
- A meglévő bölcsődei kapacitás növelésére, folyamatban van a Hajdúnánás Attila u. 26. szám alatt egy új bölcsődei telephely kialakítása. A telephelyen 1 új csoport 12 férőhellyel történő létrehozása valósul meg, valamint az új bölcsődei csoport működtetéséhez szükséges kötelező eszközök és berendezések beszerzése is megvalósul.
- **Közétkeztetés tervezett fejlesztése.**
- A városban a Hajdúnánási Gyermek- és Közétkeztetési Nonprofit Kft. végzi a közétkeztetést, melynek a legfőbb feladata a hajdúnánási gyermekintézmények

étkeztetéssel kapcsolatos feladatainak ellátása.

Létrehozásakor kialakított konyha és felszerelése időközben elavult, felújítás szükséges.

Hosszú távú fejlesztési célok között szerepelnek a következő fejlesztési igények:

- Eszközbeszerzés/főzősor cseréje
- Eszközbeszerzés/ételszállító gépjármű cseréje
- Építés/garázs, raktár építése

➤ **Tanyagondnoki szolgáltatás gépjárműbeszerzése.**

Tanyagondnoki szolgálat 2011 júliusától működik Hajdúnánáson. A tanyagondnoki szolgálat feladata a külterületeken élő lakosok számára segítségnyújtás, az étkeztetésben, a házi segítségnyújtásban, a közösségi és szociális információk szolgáltatásában való közreműködés, továbbá az egészségügyi ellátásokhoz való hozzájárás biztosítása.

Tekintettel arra, hogy az alapfeladat ellátása a külső területeken történik, a szolgálati gépkocsik szerepe kiemelkedő.

Tervezetten beszerzésre kerül **1 db személygépjármű**, mellyel a **tanyagondnoki alapellátás** infrastrukturális ellátottsága javul, s melynek segítségével a külterületeken élő

lakosok ellátása könnyebben, gyorsabban megvalósítható.

➤ **Ökológiai módszerekkel termelt élelmiszer megjelenése a közétkeztetésben**

Hajdúnánás egészségkonceptiójában (2019-2025) már megfogalmazásra kerül, hogy közétkeztetésben jelenjenek meg nagyobb részben a helyben megtermelt alapanyagok.

Az első lépések biztosítottak az egészségtudatos étkezés és étkeztetés megvalósításában, azáltal, hogy 2013-ban Hajdúnánási Gyermekek- és Közétkeztetés Nonprofit Kft. csatlakozott az országos Mintamenza Programhoz.

Következőkben egy újabb lépéssel az egészségesebb étkeztetés felé, ökológiai módszerekkel termelt élelmiszerek kerülhetnek felhasználásra a közétkeztetésben.

További, jelentős lépést jelentene pályázati forrásból egy rövid ellátási lánc kialakítása a felhasználásra kerülő alapanyagok vonatkozásában, így a helyi termelőktől közvetlenül vagy legfeljebb egy közvetítőn keresztül kerülne értékesítésre azok termékeik.

Ebbe a folyamatba a helyi szövetkezetek (Hajdúnánási Tartósító és Építő Szociális Szövetkezet, Hajdúnánás és Térsége Legeltetési Szociális Szövetkezet)

bevonásra kerülnének. További jelentős cél, hogy helyi termelők bevonásával, az élelmiszerek helyben történő beszerzésével a helyi gazdaság is támogatásra kerülne.

Mindemellett, a siker érdekében, hogy ökológiai módszerekkel termelt élelmiszerek jelenjenek meg a közétkeztetésben folyamatosan szükséges szemléletformáló programok, kampányok tartás a szülők és tanárok bevonásával.

4.2.2 Helyi gazdaság megerősítése

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. 116.§-a alapján Hajdúnánás is rendelkezik egy hosszú távú, fejlesztési elképzelésit magába foglaló gazdasági programmal.

Jelen Fejlesztési Program figyelembe veszi a gazdasági programban megfogalmazott alapelveket, azokra nagymértékben támaszkodva került kidolgozásra.

- **A vállalkozások fejlesztését segítő hatékony városi intézményrendszer kialakítása**, folyamatos konzultáció a vállalkozásokkal és potenciális befektetőkkel.

A hatékony, önálló városi gazdálkodás kialakításának feltétele, egy új gazdasági szervezet létrehozása.

- Nyíltnapok, fórumok szervezése.

- Európai uniós és hazai források hasznosításának hatékonyságnövelése.
- Helyi vállalkozások, befektetők felé történő nyitás és együttműködés kialakításának elősegítése.

- **A helyi vállalkozások további erősítése, a helyi termékek és szolgáltatások fogyasztásának ösztönzése**, a helyben keletkező jövedelmek minél nagyobb részének városban tartása és a város önellátó képességének erősítése érdekében. 2012-ben került bevezetésre a Bocskai Korona, mint fedezettel rendelkező „helyi pénz”, helyi összefogásra épülve, a városból történő tőkekiáramlás megakadályozása, valamint a helyi vállalkozók versenyhátrányának csökkentése ezáltal a munkanélküliség mérséklése érdekében.

Forrás: I.2

A város az öngondoskodás keretében megteremtette annak a lehetőségét, hogy a

helyi fogyasztást összekötve a helyi termeléssel, a pénz városból történő kiáramlását mérsékelte. További fejlesztések keretében tervezett az elfogadó helyek további erősítése, bővítése, a Bocskai Korona további erősítése.

Hajdúnánás Városi Önkormányzatának a 2015-2019-es időszakra vonatkozó Gazdasági Programjában a legfontosabb konkrét önkormányzati fejlesztések sorában rögzítésre került, mint prioritást élvező fejlesztési terv az ipari területek a helyi gazdaságfejlesztés a közfoglalkoztatás, vállalkozásfejlesztés rendszerében.

Ennek keretében komplex, helyi gazdaságra épülő (valamint háztáji, családi alapú mezőgazdasági termelés) termelési, kereskedelmi struktúra kialakítása a cél.

A folyamat elindításra került a helyi termelői piac kialakításával, ahol az un. NÁNÁSI PORTÉKA védjegyhasználatra jogosult helyi termelők árulhatják termékeiket, melyek a teljesség igénye nélkül a következők: bio zöldség és gyümölcs, húсарu, tejtermék, házi savanyúság és lekvár, különleges ízvilágú, házi készítésű szörpök, melyek alapanyagát legalább 50% mértékben Hajdúnánás közigazgatási határán belül állították elő. 2020 tavaszán 8 új pavilon került a piac területén lehelyezésre.

A helyi termelők támogatása folyamatos, legutóbb 2019-ben az Arany János utca 45. számú telephelyen meglévő épületben hűtő

és tároló épület került európai uniós forrásból kialakításra. A projekt megvalósítása elősegíti a helyi termelők által megtermelt, helyi termékek piacokra való hatékony eljuttatását.

Cél olyan további fejlesztések létrehozása, mely a helyi gazdaságot tovább erősíti, a hajdúnánási termelők lehetőségeinek növelése által.

További fejlesztési irányok bemutatása:

- Bocskai Korona további erősítése, elfogadóhelyek számának bővítése. Ösztönző együttműködések kialakítása a már meglévő helyi turisztikai attrakciók (Művelődési Központ, Helytörténeti Gyűjtemény, Tájház, Gyógyfürdő, Kendereskert, Aranyszalma alkotóház, Struccfarm), valamint a jövőben tervezett fejlesztések üzemeltetőivel.
- Helyi termelői piac infrastrukturális fejlesztése, új pavilonok telepítése, valamint a meglévő pavilonok környezetének rendezése, vízellátás megoldása.
- Helyi szövetkezetek (Hajdúnánási Tartósító és Építő Szociális Szövetkezet, Hajdúnánás és Térsége Legeltetési Szociális Szövetkezet) felvásárlásba történő bevonása.

A Fejlesztési Program előkészítése az új koronavírus (COVID-19) okozta járvány időszakában történt. Ebben az időszakban a

város Hajdú-Bihar megyében csaknem egyedülálló módon, a veszélyhelyzetben gazdasági akciósomagot dolgozott ki a településen élő lakosok és vállalkozások megsegítésére. Ez a fajta érzékenység a jövőben is szerves részét kell, hogy képezze a város irányításának.

Gazdasági csomag elemei a következők, a Kereskedelmi és Iparkamara, az Agrárgazdasági Kamara, valamint a helyi vállalkozások bevonásával és együttműködésével:

- adókönyvtés kérelemre (elsősorban építményadó)
- Önkormányzati ingatlanok bérleti díjának csökkentése
- Pénzügy alap a vészhelyzet miatt szünetelni kényszerülő vállalkozások megsegítésére
- Bocskai Korona további erősítése

➤ **Ipari területek infrastruktúra fejlesztése, új ipari területek létrehozása.**

Hajdúnánás Városi Önkormányzatának a 2015-2019-es időszakra vonatkozó Gazdasági Programjában a legfontosabb konkrét önkormányzati fejlesztések sorában rögzítésre került, mint prioritást élvező fejlesztési terv az ipari területek infrastrukturális fejlesztése.

A Gazdasági Program anno két területet jelölt meg, mint fejlesztésre alkalmasnak ítélt ipari terület.

Ebből az egyik a Polgári út kivezető szakaszán a legnagyobb, egységes területű ipari üzem területe, mely alkalmas barnamezős beruházással ipari-szolgáltató terület kialakítására. Emellett a városban további ipari terület kialakítására is igény mutatkozik, melyek kialakítására kiemelt jelentőségű fejlesztési tervként tart számot.

A Gazdasági Programban megjelölt, szintén erre a célra alkalmas terület Hajdúnánáson egyrészt a 3323. számú **Balmazújvárosi út** melletti, jelenleg beépítetlen, közel 100 hektáros terület, mely nagyobb ipari fejlesztések befogadására lesz alkalmas, másrészt a **Kendereskert** mellett található, kisebb alapterületű, 10 hektáros ipari terület. A tervezett fejlesztés keretében iparterületek kialakítása és meglévők fejlesztésére kerülne sor.

A megvalósítandó műszaki tartalom a következő:

- út építése (meglévő felújítása, új csomópont építése, parkolók kialakítása)
- csarnok építése
- irodaház felújítása
- terület bekerítése, védőfásítása
- vízellátás-szennyvízelvezetés-csapadékvíz elvezetése

- villamosenergia ellátás kiépítése
- gázellátás kiépítése

Ezen a területen (Kendereskert mellett) jelenleg folyamatban van egy európai uniós fejlesztés, melynek keretében 100%-os támogatás intenzitás mellett, 500 millió forint támogatással a korábban nem hasznosított iparterület újbóli hasznosítása valósul meg, egy 10 hektáros ipari park létrehozásával. A projekt azáltal, hogy korábban nem hasznosított területet von be a fejlesztésbe, megoldja a területhiány problémáját, mezőgazdasági termelésre alkalmas területek bevonása nélkül, valamint azáltal, hogy kialakításra kerül a vállalkozások termelési – működési tevékenységét biztosító környezet, üzleti infrastruktúra kialakítása, fokozódik a helyi vállalkozások versenyképessége, közvetve a helyi foglalkoztatás fokozása.

- **A kihasználatlan épületek, telkek és barnamezős területek intenzívebb hasznosítása.**

Mivel egyre nő a kereslet a fejleszthető területek iránt, így egyre hangsúlyosabb a barnamezős területek kármentesítése és rehabilitációja. Annál is inkább meghatározó mindez Hajdúnánás esetében, mivel nem termékeny, jóminőségű, mezőgazdasági termelésre alkalmas területeket kell a fejlesztésekhez bevonni.

Az Integrált Városfejlesztés Stratégia megalapozó vizsgálat alapján a következő barnamezős területek találhatóak Hajdúnánás Város területén, melyek jelentős része önkormányzati tulajdonban van:

1. Polgári út GE telephely
2. Böszörményi út – Kazinczy út – Vasútállomás (rakodó) közötti terület

11. ábra: Ipari területek infrastrukturális fejlesztésének célterületei

3. Balmazújvárosi út baloldali útfél és Bösörményi utca által lezárt terület
4. Tiszavasvári út (Mol kút és Fürj ér közötti terület)
5. Görbeházi út
6. Dorogi útfél

Célzott fejlesztések szükségesek, melyek keretében barnamezős területekből, beruházással ipari-szolgáltató terület kerülhet kialakítására.

Debrecen és M3-as autópálya közelsége miatt potenciális igény mutatkozik az új ipari területek létrehozására.

A már megvalósult és tervezett ipari parkok, ipari területek fejlesztése, barnamezős területek revitalizációja révén, évről-évre folyamatosan újabb betelepülő vállalkozások növelik az ipari parkok kihasználtságát, ezáltal a munkaerőpiac által nyújtott, megfelelő szakképesítéssel rendelkező munkavállalók alkalmazásával bővül a foglalkoztatottak létszáma. A város hosszú távú célkitűzése, új befektetők vonzásán túl, az ipartelepítés következtében megerősödő ipari jelleg további erősödésének felgyorsítása.

4.2.3 Turizmus fejlesztése

➤ **Gyógyfürdő és környezetének további fejlesztése és turisztikai attrakciók bővítése.**

Turisztikai vonzerők és szolgáltatások fejlesztésekor, szükséges annak vizsgálata,

hogyan melyek azok a kulcstényezők egy adott településen, melyek már önmagukban turisztikai vonzerők, attrakciók vagy megfelelő fejlesztéssel azzá válhatnak a jövőben.

Hajdúnánáson a következő turisztikai attrakciók találhatóak: Főtér, Református templom, Művelődési Központ, Helytörténeti Gyűjtemény, Tájház Gyógyfürdő, Kendereskert, Aranyszalma alkotóház, Struccfarm.

A városban a legfőbb turisztikai vonzerőt a Hajdúnánási Gyógyfürdő jelenti, mely az ideérkezők számára számos kikapcsolódási és szórakozási lehetőséget biztosít.

A Fürdő Hajdúnánás belterületén, Fürdő utca. 7. sz. alatt helyezkedik el. A strand 14 hektáros területén 1019 méter mélyről, 67 fokos gyógyvíz tör fel. A víz nátrium-kloridos, jódos-brómos, alkálilkloridos jellegű nagy sókoncentrációjú, mely ízületi, mozgásszervi és nőgyógyászati betegségek gyógyítására alkalmas.

Országos Egészségturizmus fejlesztési stratégia 2010 Hajdú-Bihar megye területfejlesztési koncepcióját megalapozó feltáró-értékelő vizsgálat alapján a Hajdúnánási Gyógyfürdő Magyarország helyi jelentőségű fürdői közé tartozik, ugyanakkor Hajdú-Bihar Megye vonatkozásában, Debrecen és Hajdúszoboszló mellett, Hajdúnánás a harmadik fürdőváros.

Hajdúnánási Gyógyfürdő medence létesítményei a következők: fedett termálmedencék, tanmedencék, csúszdás tanmedence, pancsolómedence, külső termálmedencék, élménymedence, sport medence. A fürdőben komplex szauna-park található, melyben gőzfürdő, infrasauna, két finn szauna, hideg- illetve meleg merülőmedence található.

A Gyógyfürdőben működő Aranyszalma Gyógycentrumban széleskörű gyógyászati kezelések biztosítottak, melyet a szomszédos megyék lakosai is igénybe vesznek: termál medencefürdő, tangentor (vízalatti vízszugármasszázs, szénsavas kádfürdő, iszappakolás, súlyfürdő, gyógytorna, gyögmasszázs, víz alatti gyógytorna, 18 év alatti csoportos gyógyúszás, termál kádfürdő, fizioterápiás szakrendelés.

A fentiekén túlmenően a sport és rekreáció fontos színtere szintén a Fürdő, hiszen a strandon belül sportolásra lehetőséget biztosít két tenispálya, a strandröplabda pályák, a lánitenisz, illetve a focipálya.

Ugyanakkor, a fentiekkel felsorolt létesítményekkel, valamint meglévő jó adottságokkal jelenleg a fürdő mégsem versenyképes. Az elmúlt 10 évben történtek ugyan kisebb fejlesztések műszaki szolgáltatások színvonalát érintően, valamint leginkább a gyógyászat és egészségturizmus szolgáltatásnak kínálata bővült, ugyanakkor a Strandfürdő és a fedett fürdő rész tekintetében jelentős fejlesztés nem történt.

A turizmusfejlesztés lehetőségeinek a vizsgálatok szintén szükséges felmérni a városban elérhető szálláshelyeket.

Fotó: HBMFÜ Nonprofit Kft.

Hajdúnánáson mintegy 400 vendégágy áll a turisták rendelkezésére, melyben kemping, szálloda, üdülőház, panzió és közösségi szálláshely is található. A szálláshelyek túlnyomó része – a fürdőnek köszönhetően – a Nagykörúton kívüli városrészben található. Itt rendelkezésre állnak faházak a fürdő területén (4 db 5 ágyas), a fedett fürdő emeletén termál szálló (3 db 2 ágyas, 3 db 3 ágyas), valamint a fürdő főépületétől 150 méterre található a Korona-ház** (23 összkomfortos 2 ágyas szoba és egy lakosztály) várja a vendégeket.

Hajdúnánáson a jelenleg elérhető KSH adatok alapján nőtt a kereskedelmi szálláshelyek iránti kereslet az elmúlt 3 évben.

Ugyanakkor azt is szükséges megemlíteni, hogy a jelenleg elérhető szálláshelyek fejlesztése szintén szükséges, annak érdekében, hogy a Fürdőfejlesztési koncepcióban is megfogalmazott cél teljesüljön, mely szerint diverzifikált és minőségi szálláshely kínálat álljon Hajdúnánáson rendelkezésre.

Összességében megállapítható, mind a Strandfürdő, mind pedig a Gyógyfürdő esetében további fejlesztések szükségesek, infrastrukturális és a szolgáltatási kör bővítése területén egyaránt, továbbá az elérhető szálláshelyek színvonalának és szolgáltatásainak területén szintén fejleszteni szükséges, melyek a

Gyógyfürdőben végrehajtott beruházásokkal együtt egymás hatásait erősíthetik.

Ezáltal a Hajdúnánási Gyógyfürdő megőrizheti a jelenlegi jelentőségét a megyében, kiaknázva gyógyvízben rejlő potenciált, ezáltal kiszolgálva a turisták és a városba látogatók igényein túl a helyi lakosság szükségleteit is.

Megvalósítás eszközei:

- Attrakciók fejlesztése, ezen belül a turisztikai szolgáltatások kínálatának bővítésének, színvonal emelésének ösztönzése.
- A gyógyfürdő műszaki- és szolgáltatásfejlesztéseinek elősegítése.

Fejlesztési irányok bemutatása:

- Meglévő gyógyfürdő épület kapacitás- és funkcióbővítése;
- Meglévő épülethez integráltan kapcsolódó új fürdőépület (élményfürdő) létrehozása;
- A Strandfürdő területén gyermekmedence és játszótér továbbfejlesztése, gyógymedencék árnyékolása, tanmedence téliesítése, siklóvályús vízcicsúszda rendszer kialakítása;
- A fürdőkomplexumhoz közvetlenül vagy közvetetten kapcsolódó új szálláshely típusok és kapacitások,

szállodaépület és apartman épületek formájában;

- Kiegészítő projekteként javasoltak a tó mentén és a szigeten kialakítandó egyéb attrakciók és szabadidős szolgáltatások

Konkrét fejlesztések Strandfürdő vonatkozásában:

- Termálmedencék burkolatcseréje és árnyékolása napvitorlával;
- Gyermekmedence élményelemek (csúszda/hajó/vízköpők) fejlesztése és árnyékolása napvitorlával;
- Tematikus - többgenerációs játszópark kiépítése;
- Vízicsúszdák siklóvályús átalakítása, csúszdás tanmedence egyes funkciójának megszüntetése;
- Tanmedencék burkolatcseréje;
- Egyik tanmedence részleges átalakítása, korszerű téliesítése és fedett kapcsolatának kiépítése a gyógyfürdővel (téli üzemben is használható fedett úszómedence kialakítása);
- Úszómedencében „mobil” vízi kalandpark kialakítása;
- 400 méteres futókör és fitnesspark kialakítása.

Forrás: I.4

A fedett fürdő (azaz a Gyógy- és Élményfürdő) fejlesztési elképzelésének bemutatása:

Élményfürdő létesítése: Ennek keretében egy többgenerációs, kétszintes, fedett élményfürdő, valamint a hozzá kapcsolódó szolgáltatások (előcsarnok, recepció, öltöző, vendéglátó egység, pihenő terek, fitnesszterem, gyermek játszószoza) fejlesztése valósulna meg kb. 2.000 négyzetméteren.

Létrehozásra kerülne egy új kültéri téli/nyári üzemű kiúszó medence 338 m² vízfelülettel, valamint egy komplex beltéri medencepark összesen 215 m² vízfelülettel.

Meglévő gyógyfürdő előcsarnok és öltözők átalakításával és területbővítésével új pihenő terület és új kezelőhelységek (2 masszázskeszelő, 1 sószoba, 1 páros masszázs és 1 hidroxeur kád kezelő) kerülnek kialakítása, összesen 410 négyzetméteren.

Meglévő gyógyfürdő átalakítása és fejlesztése:

- Gyógymedencék burkolatcseréje;
- Gyógymedence tér átalakítása, tetőszerkezetének átépítése és légtechnikájának korszerűsítése, pihenőterek bővítése;
- Termál-élménymedence burkolatcseréje, kiúszó létesítése és részleges árnyékolása napvitorlákkal;
- Inhalatórium és pezsgő-termálmedence kialakítása;
- Beltéri szaunavilág, kültéri szaunakert és szaunaház kialakítása összesen 530 négyzetméteren

A gyógyászatfejlesztési koncepció legfőbb elemei:

- Iszapkezelő helység átalakítása és bővítése 2x4 ágyra;
- Új tangentorkádak (3db) beszerzése;
- Fizioterápiás készülékek (pl. lökéshullám, lézer) beszerzése és a fizioterápiás kezelők fejlesztése.

Konkrét fejlesztések szálláshelyek vonatkozásában:

- Korona-ház Panzió szobáinak klimatizálása és felújítása;
- Kemping (4-csillag) létesítése 48 lakókocsi parcellával;
- Tömbösített apartmanházak (3/4-csillag) építése (34-40 lakóegységgel)

és földszintes apartmanházak (3/4-csillag) építése (14-16 lakóegységgel);

- Szálloda (4-csillag) építése 51 szobaegységgel, konferenciateremmel, étteremmel és drinkbárral.

A Fürdő és szálláshely komplex beruházási program mellett, **egyéb fejlesztési javaslatok** a Fürdő fejlesztési koncepcióban szintén megfogalmazásra kerültek:

- A fejlesztést követően a Fürdő 5-csillagos minősítése;
- Átfogó gasztronómiai koncepció kialakítása;
- Rendszeres regionális és országos jelentőségű, tematizált, gasztronómiai jellegű fesztiválok megrendezése;
- Természetes és tartós anyagok alkalmazása, valamint a helyi népi motívumok megjelenítése a belsőépítészetben.

A jövőben a kapacitások, mind a Gyógyfürdő, mind pedig a szálláshelyek tekintetében összehangolt fejlesztése a cél, ennek során a beruházások összehangolása szintén szükséges.

Fürdő és szálláshelyek fejlesztését több ütemben, 2020.december 31-ig tervezi az Önkormányzat összehangoltan megvalósítani.

Ennek keretében a becsült projektköltségek a következők szerint tervezhetők:

Beruházások a fürdőfejlesztés esetében összesen 2.800.176.253 Ft-ra, valamint a szálláshelyek fejlesztése esetében összesen 2.556.550.000 Ft összegre tervezhetők, melyek forrása önerőből, hitelből, pályázati támogatásból, valamint szálláshelyek esetében magánbefektetők bevonásából kerülne biztosításra.

Ennek a komplex fejlesztési programcsomagnak a megvalósítása Hajdúnánás rövid távú célkitűzései között szerepel, melyeknek eredményeképpen több pozitív gazdasági hatás is érezhető lesz mind a város, mind pedig a lakosság számára.

Egyrészt a város turisztikai vonzereje, versenyképessége növekedne, mely árbevételt generálva további fejlesztések és bővítés lehetőségét teremtené meg, valamint a megvalósult fejlesztés **munkahelyteremtést** is generálna, hozzájárulva a lakosság életszínvonalának emeléséhez.

A fürdő és szálláshelyfejlesztés társadalmi haszna szintén jelentős. A megújuló Fürdő, széleskörű szolgáltatáskínálata nem csak az ideérkező turisták számára fontos, az itt élők számára is élhetőbbé teszi a települést.

➤ **Megújuló energiával üzemeltetett elektromos közúti látvány-szerelvény beszerzése**

Hajdúnánás Gazdasági programjában, mint legfontosabb önkormányzati fejlesztési tervek sorában szerepel egy olyan elektromos szerelvény beszerzése, mely a turisztikai látványelemek, valamint a város forgalmasabb helyszínei között közlekedne.

Többnapos (48 vagy akár 72 órás) jegyekkel, az ide látogató turisták, valamint a helyi lakosság a saját igényeik szerint vehetnék igénybe a járatokat, leszállva és elidőzve egy-egy attrakciónál (például Gyógyfürdő), majd egy következő járatral pedig haladnának tovább.

A szolgáltatás igénybevétele, a jegyvásárlása a helyi lakosok számára **Bocskai Koronával** is történhetne.

4.2.4 Szabadidő-eltöltési lehetőségek bővítése

➤ **Liget fejlesztése**

A Hősök Ligete park állapota megújításra szorul. Az Integrált Területfejlesztési Stratégiában a szociális, kulturális, sport, rekreáció és közösség-fejlesztésre irányuló hálózatos projektek sorában megfogalmazott projekt.

A megvalósítás helyszíne Hajdúnánás központjához közel eső, Hősök Ligete.

Korábbi fejlesztések:

Közösség vezérelt helyi fejlesztés, CLLD program keretében a ligetben futókör és skatepálya elemek kerülnek elhelyezésre. Továbbá önerőből kondipark került kialakításra, valamint padok és tűzrakóhely került kiépítésre, továbbiakban pedig faültetésre is sor kerül. Ezek a fejlesztések, az új közösségi terek megvalósulásával a közösség tagjait egymáshoz közelebb hozták.

A Ligetben **települési funkciók erősítését célzó fejlesztések** tervezettek. Konkrét fejlesztési elemek kerülnek kialakításra az alábbi sorrendben: **kalandpálya, víziszínpad, valamint játszótér.**

- Kalandpálya:

A Liget területén a meglévő fák között, valamint telepített elemekre rögzítve

kerülne kialakításra a kalandpálya. Kötélhidakon és más eszközök segítségével lehet az akadálypályákon majd végig haladni.

A kalandpályán több pályaszakasz kerülne kialakításra, egyrészt a korcsoportoknak megfelelően (gyerek, junior, valamint felnőtt pályák), illetve egyes korcsoportokon belül, különböző nehézségi fokú, egymásra épülő pályarendszer állna a vendégek rendelkezésére.

Projekt keretében a pályák használatához szükséges védőfelszerelések szintén beszerzésre kerülnének.

A célcsoport elsősorban a tudatosan egészségmegőrző programokat, természet közeli környezetet, testi-lelki felfrissülést kereső családi vagy baráti társaságok, valamint csapatépítő tréningek résztvevői.

Tervezett az együttműködés a helyi szolgáltatókkal, a Hajdúnánási Gyógyfürdővel, valamint a szálláshelyekkel. Az együttműködés keretében az egymás szolgáltatásainak kölcsönös ajánlása, illetve a Gyógyfürdő esetében a többnapos programcsomagok keretében kedvezményes kalandpálya belépő biztosított a vendégek számára.

- **Játszótér:**

Rögzített játszótéri elemek elhelyezése a fiatalabb korosztály számára: körforgalom pálya, mászóvárak, egyensúlyozó pályák, egyéb térelemek kerülnek telepítésre.

A játékok használata mindenki számára ingyenesen elérhető a Liget nyitvatartási idejében.

- **Víziszínpad:**

Ligetben található vízfelületre benyúló színpad, valamint kilátó-, rendezvénytér kerül kialakításra.

Hajdúnánás programkínálatát színesítő, a Kéky Lajos Városi Művelődési Központtal együttműködve nyári programsorozat, előadások lebonyolítására alkalmas helyszín kerülne kialakításra.

A megvalósítást követően Bocskai Korona elfogadóhelyként működhet.

Tervezett üzemeltető a Nánási Pro Cultura Nonprofit Kft.

➤ **MotoGP-pálya építése**

Hajdúnánás Városa elkötelezett a sport területén történő fejlesztések megvalósítása és azok támogatása kapcsán.

A már meglévő sportolási lehetőségek körét színesíti és a város számára több szempontból is kedvező hatással bír, a Hajdúnánás mellett tervezett, többfunkciós MotoGP-pálya, mely jelenleg előkészítés alatt áll.

A tervek szerint a kialakításra kerülő magyar pálya, 2023-ban már világbajnoki verseny lebonyolítására is alkalmas lehet.

A pálya részben állami, részben pedig magán beruházással valósul majd meg.

Egy többfunkciós motoros aréna kialakítása szerepel a terveken, összekapcsolva egyéb

attrakcióval, ezáltal többféle hasznosítással, akár évi 200 eseménynappal egész éves programot biztosít. Ez a megyei jelentőségű projekt, egyértelműen kedvező hatással lesz Hajdúnánás turisztikai, valamint gazdasági fejlődésére egyaránt.

4.3 Települési környezet fejlesztése

Települési környezet, lakókörnyezet alatt azt az épített és természeti teret értjük, amiben a lakosság a mindennapjait éli.

Mivel a mindennapok élettere, ezért nem mindegy, hogy ez a lakókörnyezet milyen állapotban van. Annak megújítása egyértelműen hozzájárul a lakosság pozitív érzetéhez, valamint a lakókörnyezet-fejlesztés gazdasági haszna szintén kimutatható.

Hajdúnánás Városi Önkormányzata számára kiemelten fontos a rendezett településkép kialakítása, mind az épített, mind pedig a természeti környezet vonatkozásában. Ennek eléréséhez, megvalósításához kiemelt cél az épített és természeti környezet értékmegőrző fejlesztése, valamint a települési infrastruktúra fejlesztése.

4.3.1 Épített környezet fejlesztése

- **A meglévő járdák folyamatos felújítása azok állapota és forgalmi kihasználtsága szerint rangsorolt ütemezéssel.**

Korábbi fejlesztések során, hazai forrásból több járdaszakasz is megújult, kiszolgálva ezzel a fenntartható települési közlekedést. Az utak, járdák állapotának felmérése, a felújításra szoruló útszakaszok meghatározása folyamatos feladat.

Forrás: I.5

Felmérések alapján a következő járdák, járdaszakaszok felújítása tervezett Hajdúnánás belterületén:

Áchim András, Arany J., Bajza, Balogh Zsuzsanna, Barcsa J., Baross, Báthory, Munkások, Batthyány, Béke, Bercsényi, Bessenyei, Csiha Győző, Damjanich, Deák Ferenc, Délibáb, Dobó I., Esze Tamás, Eszlári u., Fáy András Fáy András, Fürst S., Gábor Áron, Hajdú út, Honfoglalás, Ifjúsági, Iskola, Jegyző Nagy, Kabay J., Kasza, Kinizsi, Kiss E., Klapka, Lehel, Lorántffy, Maghy Z., Magyar, Malom, Mikes Kelemen, Mikszáth Kálmán, Móricz P., Munkások, Nagy S., Nefelejcs, Nyíregyházi, Nyúl, Óvoda, Óvoda, Polgári, Pöstyén, Rákóczi, Rákosi, Sarló, Sólyom, Soós Gábor, Szabadság, Szabolcs, Szatmár, Táncsics M., Tököly, Tulipán, Újszőlő, Wesselényi, Zrínyi utcák.

➤ **Parkolási felületek kialakítása, zöldfelületek felújítása.**

A város területén a parkolók kielégítő számban állnak rendelkezésre. Területi koncentrációt tekintve, természetesen a rendelkezésre álló parkolóhelyek leginkább a belvárosra koncentráltan helyezkednek el. Ugyanakkor ez a szám egyes napokon, főként a piachoz kapcsolódóan kevésnek bizonyul.

Szükséges feladat a piachoz kapcsolódó parkolóhelyek kiépítése, átalakítása, felújítása.

Gyógyfürdő környezetének fejlesztésének keretében a megfelelő parkolók kialakítása szintén prioritást élvező feladat, mert azok hiányában a rendelkezésre áll zöldfelületek folyamatosan pusztulnak, roncsolódnak.

További parkolóhelyek kialakítása szükséges vasútállomásokon, Hajdúnánás-Vásártér, valamint Tedej megállóhelyeken.

Konkrét fejlesztés:

- Fürdő utcán lévő 90x90 külméretű zúzott köves parkolók aszfaltozása szükséges, melyen 350-400 parkoló alakítható ki. A parkolókat a Hépszolg Kft. közszolgáltatási szerződés útján üzemelteti.
- A belvárosban pedig a Hunyadi utca – Köztársaság tér közötti szervizutak felújításával 30 db parkoló alakítható ki.

4.3.2 Települési infrastruktúra fejlesztése

Ezen fejlesztési csoportba sorolható a városban tervezett gyűjtőutak fejlesztése, településrészek közötti kapcsolat fejlesztése. Belterületi utak állapotának javítása, kapcsolódó parkolás megoldása. Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése. Önálló közműellátás megoldása, alternatív technológiák alkalmazása.

➤ **Térségi szinten a járási közösségi közlekedési rendszer fejlesztése, buszközlekedés kialakítása.**

Jelenleg a város vasúti közlekedése Tedej-Hajdúnánás-Debrecen vonalon megoldott, napi 10 járattal. A vasúti közlekedés jelentősége háttérbe szorult.

Jelentősebb az autóbuszos közösségi közlekedés, melynek keretében Hajdúnánás rendelkezik közvetlen járatokkal a megyeszékhelyek (Debrecen, Nyíregyháza, Miskolc) felé. Budapestre nem közlekednek közvetlen járatok.

Járási közösségi közlekedésben tervezett olyan rendszer kiépítése, melynek során Tedej városrész szintén bevonásra kerül a buszközlekedésbe.

➤ **Bel- és külterületi gyűjtő és dűlőutak fejlesztése**

➤ **A város belterületi úthálózatának felújítása és a nem aszfaltozott utak kiépítése**

A városban mind a belterületi utak, mind pedig a külterületi gyűjtő és dűlőutak fejlesztése folyamatosan történik. A mezőgazdasági utak felújítása, karbantartása szintén folyamatos feladat. A felújításra szoruló útszakaszok felmérése és prioritások meghatározása az Önkormányzati és Igazgatási Iroda feladata.

Jelenleg, 2020-ban is folyamatban van több felújítás, mind európai uniós, mind pedig hazai támogatásból, melyek keretében belterületi utak kerülnek megújításra hat szakaszon (Áchim András, Hunyadi, valamint Széchényi utca) összesen 745 m-en. Külterületi utak fejlesztése, felújítása valósul meg 1.620 méteren, a karbantartáshoz szükséges eszközök beszerzésével együttesen.

A fejlesztések sorában a rövid fejlesztési tervek között szerepel a Nagykörút útszakaszainak a felújítása (Magyar utca – Attila utca – Baross utca – Honfoglalás utca – Árpád utca).

➤ **Út- és forgalomtechnikai korrekciók megvalósítása**

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia megalapozó vizsgálatában feltárt, városban tapasztalható közlekedési adottságokra reagálva szükséges jelenleg működő **közlekedési koncepció felülvizsgálata**, valamint a következő közlekedési vonatkozású fejlesztési igények kerültek megfogalmazásra:

- út- és forgalomtechnikai korrekciók
- balesetveszélyes csomópontok átépítése
- kisebb fejlesztések, forgalomcsillapítás, körforgalmak építése
- zebra, kijelölt gyalogosátkelőhelyek létrehozása

- Közlekedési lámpák kihelyezése szükséges (Jókai, Tiszavasvári, Dorogi utca)

Fotó: Hajdúnánás Városi Önkormányzat

➤ **A kerékpáros úthálózat további fejlesztése, a kerékpárutas közlekedés biztonságossá tétele**

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó Vizsgálatában, az akkor hatályos településszerkezeti terv és annak leírásával összhangban megfogalmazott alapelv, hogy kiemelt feladatként kell kezelni a kerékpárutak fejlesztését.

A városban meghatározó a kerékpárosok jelenléte, ugyanakkor hiányos a kerékpáros infrastruktúra kiépítettsége.

Az elmúlt időszakban kerékpárforgalmi létesítmények építésére szintén sor került 4,3 km hosszú területen.

Tervezett kerékpárút kiépítése a városközpont és az ipari területek között, valamint Tiszavasvári és Tedej városrészig, ezáltal biztosítva a munkahelyek biztonságos megközelítését a lakosok számára.

➤ **Alternatív közlekedési módok elterjesztése „közösségi kerékpárkölcsonzés” – „közbringa” szolgáltatás létrehozása**

Hajdúnánás elkötelezett a fenntartható közösségi közlekedés fejlesztése mellett, mely elvhez jól illeszkedik az a fejlesztési elképzelés, mely szerint a városban beindításra kerül a közösségi kerékpárkölcsonzés, az úgynevezett „közbringa” szolgáltatás. A város több, frekvenciált pontján több kerékpár áll majd a szolgáltatást igénybe vevők rendelkezésére (néhány pedig tartalékként, amennyiben szervizelés vagy több napos bérlet miatt a valamelyiket ki kell vonni a forgalomból).

A kerékpárok bérlése a díjtalan regisztrációt követően óradíjas rendszerben kerülhet meghatározásra, valamint kedvezményes egéssznapos bérlet is biztosított, igény szerint.

A projekt keretében beszerzésre kerülnek tömör gumival és könnyített vázú

kerékpárok, melyek GPS jeladóval ellátottak.

Célcsoport: Az innovatív közlekedési forma elsődleges célcsoportja a turisták, aztán a helyi lakosok, a helyi középiskolások, de ezen túlmenően bárki igénybe veheti.

Tervezett megvalósítási helyszínek: Fürdő, Lidl, Temető, Strucc Farm, Kendereskert.

➤ **Csapadékvíz elvezetési rendszerek további rekonstrukciója**

A város csapadékvíz elvezető csatornarendszerének építésére, felújítására az elmúlt években több ütemben került sor. Legutóbb európai uniós támogatásból az 5948 méter hosszú bel- és csapadékvízvédelmi létesítmény jelentékeny része volt érintve rekonstrukcióval.

Ugyanakkor továbbra is szükséges:

- A csapadékvíz csatornarendszer fejlesztése, korszerűsítése belterületen

belül, Vasvári út melletti szakasz kiépítését kell folytatni, de a nagy beágyazottságú, szűk keresztmetszetű szakaszt ajánlatos lefedni mintegy 100-120 m hosszban.

- Csapadékvíz befogadók létesítése a város egyes területein.
- Csapadékvíz elvezető csatornák fedése.

4.3.3 Természeti és táji környezet

A fejlesztések közül ide sorolhatók a mezőgazdaságot, a turisztikai és természeti értékek hasznosítását érintő beruházások. Alulhasznosított területek fejlesztését érintő beruházások, valamint a klímatudatosságot, energiahatékonyságot elősegítő projektek.

➤ **Energetikai fejlesztések megvalósítása további önkormányzati tulajdonú épületek esetében.**

A városban ütemezetten valósulnak meg a közintézményeket érintő energetikai

fejlesztések, melyek keretében az épületek hőszigetelést kaptak, valamint napelemes rendszer elhelyezése segíti az energiaellátást, ezáltal a környezeti terhelést csökkentve, fokozva a város önellátását.

2019-ben megvalósult a Hajdúnánási Közös Önkormányzati Hivatal, a Kéky Lajos Városi Művelődési Központ, a Hajdúnánási Óvoda Szivárvány Tagintézmény, a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, valamint a Somorjai László Városi Sportcsarnok épületének energetikai fejlesztése.

Fontos feladat az épületenergetikai felújítással nem érintett önkormányzati tulajdonú épületeknek ugyancsak energetikai korszerűsítése, melyek a következők:

Városi Könyvtár, Helytörténeti gyűjtemény, Mozi épülete

Ezen épületek vonatkozásában hasonlóan a korábbi ütemhez nyílászárócsere, szigetelés, napelemes rendszer telepítése, valamint szükség esetén gépészeti felújítás valósul meg.

- A megújuló energiák használatának elősegítése, ösztönzése a köz és magánszférában egyaránt. Város szinten a lehető legnagyobb mértékű **önellátásra törekvés az energetikában.**

Hasonlóan önkormányzati tulajdonú ingatlanok esetében a háztartásokban is ösztönözni szükséges a megújuló energiák mind szélesebb körű felhasználást. Hajdúnánás éghajlata mérsékelten meleg és száraz, az évi napsütéses órák száma 1950 körüli. Így környezeti szempontból hasznos lehet a napenergiát felhasználva a háztartásokban például a használati melegvizet előállítani. Számos pályázati lehetőség adott évről-évre, melynek keretében lakóépületek energiahatékony felújítására, megújuló energiafelhasználásra vonatkozóan támogatás igényelhető.

Ennek térhódításához a következő eszközök megvalósítása szükséges:

Tájékoztató fórumok szervezése, megismertetni a pályázati lehetőségeket a lakossággal, tanácsadás nyújtása a pályázatok előkészítése, benyújtása kapcsán.

Szemléletformáló programok, kampányok szervezésének keretében a fenntartható, önellátó jövőkép kerülhet tudatosításra a lakosságban.

- A **klimaváltozás mértékének és negatív hatásainak mérséklésére** lokálisan bevethető eszközök, intézkedések alkalmazása (pl. fenntartható településszerkezet kialakítása,

környezetkímélő és energiahatékony technológiai megoldások alkalmazása, klímataudatos szemléletmód terjesztése, utazási szokások megváltoztatása).

Szemléletformáló nyílt napok, fórumok szervezése.

➤ **Zöldhulladék lerakó telep létrehozása**

A városban nem megoldott a zöldhulladékok lerakása, valamint feldolgozása.

Beruházás során egy zöldhulladék lerakó telep létrehozása a cél, ahol a megfelelő technológia segítségével újrahasznosítják

(aprítják, keverik, takarják) és komposztot készítenek a keletkező zöldhulladékból belőle.

A fejlesztés hozzájárul a környezet terhelésének csökkentéséhez. Az előállított, magas humusztartalmú komposzt újra hasznosításra kerül.

➤ **Gyepmesteri telep létrehozása**

Európai uniós színvonalú ebrendezési telep fejlesztése szintén szerepel a fejlesztési programok között.

Megvalósítás helyszíne Kendereskert melletti városrész.

Fotó: HBMFÜ Nonprofit Kft.

5. MEGVALÓSÍTÁS

5.1 Megvalósítás eszközei, intézményi bemutatás

A fejlesztési programban szereplő elképzelések megvalósítása érdekében a meglévő intézményrendszer koncepcionális célokkal való összehangolására van szükség. Hajdúnánás Városi Önkormányzat által fenntartott, illetve működtetett intézmények az alábbiak:

Oktatási intézmények:

Hajdúnánási Óvoda

Hajdúnánási Református Általános Iskola és Óvoda

Bocskai István Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium

Kőrösi Csoma Sándor Református Gimnázium

Berettyóújfalui Szakképzési Centrum Csiha Győző Szakképző Iskolája

Közművelődési intézmények:

Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény

Kéky Lajos Városi Művelődési Központ

Bocskai Filmszínház

Hajdúnánási Televízió

Hajdúnánási Újság

Tourinform Iroda

Szociális intézmények:

Család- és Gyermejjóléti Szolgálat, Központ és Városi Bölcsőde

Hajdúnánási Református Egyházközség Idősek Otthona és Szociális Gondozási Központ

Segítséggel Élők Otthona

Hajdúnánási Humán Szolgáltató Otthon

Hajdúsági Görög Katolikus

Gyermekevédelmi Központ állami gondozású gyermekek lakásotthonai

Tevékeny Gondozási Szolgálat

Napfény Idősek Gondozóháza

Tanyagondnoki szolgálat

Egészségügyi intézmények:

Szalay János Rendelőintézet

Háziorvosi Szolgálat (felnőtt)

Szakrendelések

Csohány Jenő Gyermekek Egészségház - Háziorvosi Szolgálat, Védőnői és Iskolaegészségügyi Szolgálat

Gazdasági intézmények:

Hajdúnánási Holding Zrt.

Hajdúnánási Építő és Szolgáltató Kft.,

Hajdúnánási Gyermekek- és Közéletképzési Nonprofit Kft.

Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft.

5.2 Monitoring és értékelés

Hajdúnánás Integrált Településfejlesztési Stratégiájának 2015-ben történt elfogadásával megkezdődött egy fejlesztési folyamat, melynek során a jövőképpen foglaltak teljesülését elősegítő **hosszú távú fejlesztési célok nyomon követése** szükséges.

A megfogalmazott jövőkép megvalósításához rendelt intézkedések és programok előrehaladását befolyásolhatja a **változó környezet** (gazdasági, társadalmi) **és egyéb kihívások**. Éppen ezért szükséges tervek megvalósulásának folyamatos ellenőrzése, figyelemmel kísérése, melynek következtében időben észlelve az eltérést, azonnal lehessen reagálni és amennyiben szükséges a bekövetkezett változás miatt módosítani a terveket.

Figyelemmel kísérés vagy másnéven **monitoring során fontos a visszacsatolás**, annak érdekében, hogy a programtól való eltérés jelzésre kerüljön a döntéshozók felé.

A monitoring folyamán a fejlesztési célokhoz, programokhoz rendelt számszerűsíthető eredmények, un. **indikátorok teljesülése** kerül ellenőrzésre. Egy adott fejlesztési elképzelés pl. útszakasz felújítása, adott időtávon belül megtörténik, ennek indikátor értéke a felújított útszakasz hossza.

A monitoringot bizonyos időszakonként szükséges elvégezni, ekkor összevetésre kerül, hogy mi változott, mi valósult meg az előző ellenőrzési időpont óta.

A felülvizsgálat közös érdeke, mind a közösség, mind pedig a döntéshozók számára annak érdekében, hogy felhívja a figyelmet a céloktól való eltérésre és ezáltal a korábban hozott **döntések felülvizsgálatára**, szükség esetén annak módosítására.

Javasolt a monitoring elvégzése **évente**, melynek során meg kell vizsgálni milyen előre lépések történtek a célkitűzések megvalósítása érdekében és esetenként milyen eredményeket lehet már értékelni. Amennyiben a tervezett előrehaladáshoz képest eltérés tapasztalható, abban az esetben beavatkozás szükséges, az intézkedéseket felülvizsgálni és módosítani szükséges.

A teljes fejlesztési program esetében pedig tízévenként szükséges egy felülvizsgálat, aktualizálás. Ennek során adatgyűjtés, új információk bekérése, adatgyűjtés, a fejlesztési program megvalósítási folyamatában tapasztalt következtetések összegzése szükséges.

A monitoring egy összetett feladat, az adatok gyűjtésén és elemzésén túl,

figyelembe kell venni a külső környezet változásait, melyeket szintén szükséges az újra tervezésben a célokkal összehangolni. Továbbá szintén fontos értékelni a megvalósított fejlesztéseket pénzügyi és fizikai megvalósulás terén.

Mint említésre került, hogy közös érdek a monitoring, mind a lakosság, mind a döntéshozók számára, ezért a város fejlesztési feladatainak előrehaladásáról folyamatosan tájékoztatni szükséges a lakosságot a helyi médiumokon keresztül.

6. ÖSSZEGZÉS

Hajdúnánás 2030 Fejlesztési Programja középtávú fejlesztési elképzeléseken keresztül mutatja be a fejlesztési irányokat, amely a lakosság tájékoztatását és a döntéshozók segítségét szolgálja. A település jó adottságokkal rendelkezik, fontos erejét alkotja a természeti környezete, amely a kiváló minőségű földterületeket és a gyógy- és termásvíz kincsét nyújtja. A település jelentős történelmi értékekkel és hagyományokkal rendelkezik. A civil szervezetek széleskörűen működnek, fontos munkát végeznek a városért. Földrajzi elhelyezkedése kedvező, összeköttetése biztosított a környező településekkel és a megyeszékhelyekkel is. A közműhálózat folyamatos korszerűsítések és új hálózatok kiépítése révén biztosítja a lakosság ellátását. A Fejlesztési Program fontos célja annak bemutatása, hogy a meglévő adottságokat milyen módon lehet még hatékonyabban kiaknázni és korszerűsíteni, valamint a még kiaknázatlanokat bevonni a fejlődésbe.

A Fejlesztési Program első részében található korábbi fejlesztések bemutatásából, valamint a 4. fejezetben található fejlesztési irányok kijelöléséből megállapítható, hogy Hajdúnánás tevékenyen jelentős fejlesztéseket hajtott

vége a közelmúltban és ezeket a fejlesztéseket az előttünk álló évtizedben még magasabb fokozatban kívánja megvalósítani.

Hajdúnánáson fontosak a partnerségi kapcsolatok, ezért a Fejlesztési Program kialakításának meghatározó eleme volt a településen működő civil szervezetek és vállalkozók, valamint a lakosság véleményének a megismerése. Ezekkel a véleményekkel összhangban vannak a fejlesztési elképzelések és irányok. A megvalósulás során a vertikális kapcsolatok is lényegesek, annak érdekében, hogy a lakosság, az önkormányzat, a megyei és az országos fejlesztési elképzelések összhangban legyenek egymással és egymásra épüljenek.

A fejlesztések megvalósítására a 2021 és 2027 közti programozási időszak forrásainak és hazai források felhasználásával kerül sor.

Összességében elmondható, hogy a Program széleskörű, minden irányba kiterjedve veszi figyelembe az adottságokat, az igényeket és a lehetőségeket, annak érdekében, hogy Hajdúnánás az elkövetkező években teljesíteni tudja a meghatározott fejlesztési terveit.

7. FELHASZNÁLT IRODALMAK, MELLÉKLET

7.1 Irodalomjegyzék

CIVIS TERV Várostervező és Építésziroda Bt. (2019.) Hajdúnánás Város Településfejlesztési koncepciója

Dr.Hanusz Á. (2008): A turizmus szerepe a kistérségek és a régiók gazdasági felzárkóztatásában, Kapitális Nyomdaipari és Kereskedelmi Kft., (ISBN 978-963-7336-97-3)

HROD Közösségi Gazdasági és Társadalomfejlesztési Központ (2016) Ifjúsági Stratégia Koncepció

Ongjerth R. (2002): Települési tervezés, útmutató a településfejlesztési program készítéséhez. BM Kiadó, (ISBN 963-8036-69-9)

TRENECON COWI Tanácsadó és Tervező Kft., MEGAKOM Stratégia Tanácsadó Iroda Kft. (2015.) Integrált Településfejlesztési Stratégia,

7.2 Jogszabályok

1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről

7.3 Internetes források

I.1: <http://nepesseg.com/hajdu-bihar/hajdunanas> Letöltés ideje:2020.04.17.

I.2: http://www.bocskaikorona.hu/i/cimlet_dekor.png Letöltés ideje: 2020. 07. 06.

I.3: http://www.nemzetisport.hu/egyeb_auto_motor/gyorsasagi-motor-hajdunanason-epul-fel-a-hazai-motogp-palya-2768369 Letöltés ideje: 2020. 07. 06.

I.4: www.szallas.hu

I.5 www.hajdunanas.hu

I.6: https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn%3AANd9GcSJNE_DqtDtbfJZ1FZShYJXHZCl-YiPVK5Szg&usqp=CAU

7.4 Mellékletek